د افغانستان د لنډ اوربند په تعقیب

اسیا راپور، ۲۹۸مه ګڼه | **جولای** ۲۰۱۸م ۱۹

له انګلیسي څخه ژباړه

Headquarters

International Crisis Group

Avenue Louise 149 • 1050 Brussels, Belgium

Tel: +32 2 502 90 38 • Fax: +32 2 502 50 38

brussels@crisisgroup.org

Preventing War. Shaping Peace.

فهرست

لنډیز i

I. سریزه 1

II. اوربند څنګه وشو؟ 2

III. د ټوپکو پر چوپتیا خوښي 6

IV. د طالبانو له خوا د اوربند له غځوني انکار 9

V. د اوربند پیغامونه 11

VI. د سولې د خبرو پیلونه 14

VII. پایله 20

APPENDICES

A. Map of Afghanistan 22

B. About the International Crisis Group 23

C. Crisis Group Reports and Briefings on Asia since 2015 24

D. Crisis Group Board of Trustees 25

غتې موندنې

نوې خبره څه ده؟ د افغانستان حکومت، نړیوالو ځواکونو او طالب وسله والو ټولو د کوچني اختر په ورځو کې مؤقتي اوربند وکړ. یاد اوربند د افغانستان د اوږدې جګړې په تاریخ کې بې مخینې وو چې له برکته یې د تاو تریخوالي په کچې کې پام وړ کمی راغی او د هیواد په لر او بر کې د خوښیو د شېبو لامل شو چې اکثراً یې حکومتي او طالب ځواکونو ګډه خوشالي کوله.

د دې اهمیت په څه کې دی؟ اوربند وښودله چې د دواړو لوریو مشران پر خپلو ځواکونو پام-وړ واک لري، او دا ځکه مهم دی چې مخکې هیڅ لوري هم د مقابل لوري پر انسجام باور نه درلود. جشنونو سولې ته د ځینو جنګیالیو په ګډون د افغانانو شدیده لېوالتیا وښوده. دغه دواړه عوامل د سولې د راتلونکي بهیر له پاره ښه زېری دی.

څه باید وشي؟ واشنګټن باید یو باصلاحیته استاځی وټاکي چې له طالبانو سره خبرې وکړي او دا روښانه کړي چې که چېرې دغه تحریک او افغان حکومت د سولې یوه داسې هوکړه لاسلیک کړي چې افغاني ټولنې ته په پراخه کچه د منلو وړ وي، امریکایي ځواکونه له افغانستانه وتلی شي. طالب مشران باید له خپل هغه دریځ نه تېر شي چې وایي له افغان حکومت سره خبرې نه کوي او په خبرو کې کابل نه راګډوي.

لنډیز

د کوچني اختر په درې ورځې رُخصتۍ کې افغانستان په خپلې لسیزو-اوږدې او له تېرې ډېرې خونړۍ شخړې کې د جګړې د عُمده لوریو له خوا د یوه تاریخي اوربند شاهد وو. د تاو تریخوالي په کچې کې غوڅ کمښت له جګړې ستړو افغانانو ته د عادي ژوند یو لنډ احساس ورکړ او په ټول هیواد کې د خوښۍ د جشنونو لامل شو. اوربند ثابته کړه چې سولې ته د کور د ننه شدیده تقاضا موجوده ده. همداراز یې د افغان امنیتي ځواکونو او طالبانو دواړو په صف کې د مراتبو د سلسلې انسجام څرګند کړ چې د ډلګیو مشرانو یې، که څه هم چې د جګړې د بندولو حکم ور ته حیرانوونکی وو، بشپړ اطاعت وکړ. ټولې غاړې باید له دغه فُرصت نه د سولې په لور د حرکت کولو له پاره ګټه واخلي. ولسمشر اشرف غني لا وړاندې له طالبانو سره د غیرمشروطو خبرو وړاندیز کړی. د متحده ایالاتو حکومت، چې د راپورونو له مخې اوس دې ته چمتو دی چې نېغ په نېغه د وسله والو مخالفینو له مشرانو سره خبرې وکړي، باید یوه هیئت ته د دغه کار صلاحیت ورکړي او د ډاګیز اعلان په ګډون دا روښانه کړي چې که چېرې د وسله والو مخالفینو او افغان حکومت له خوا د سولې یوه داسې هوکړه لاسلیک شي چې افغاني ټولنې ته په پراخه توګه د منلو وړ وي، له افغانستانه د امریکایي ځواکونو پر وتنې هم بحث کېدی شي. طالبان هم باید د ولسمشر غني له حکومت سره د سولې خبرو ته ننوځي .

له دوو استثناوو پرته چې د بریدونو پړه د اسلامي دولت د افغانستان څانګې کوچنۍ ډلې پر غاړې واخیسته، دغه اختریز اوربند د وینې تویونې په کچې کې د پام وړ کمي لامل شو. مګر دغو بریدونو پر جشنونو لېز اغېز وکړ. حکومتي او طالب جنګیالیو یوه بل ته غېږې ورکړې، له یوه بل سره یې ځان-انځورونه واخیستل، ګډې سندرې او اتڼونه یې وکړل، او له یوه بل سره یې ګلان او ډالۍ تبادله کړې. د دوی په پخلاینې، که څه هم لنډه وه، اکثراً دوی د بیرغ په لاس جوپو، جوپو ملکي وګړو له هرکلي سره مخ شول. لسګونه زره افغانان د خپلو ملګرو او خپلوانو د لیدنې په پار د جګړې له کرښو واوښتل. دغه خوښۍ په شمال او نورو هغو ځایونو کې چې د طالبانو وېره پکې تر نورو ځایونو ډېره ده، محدودې وې. مګر د هیواد زیاترو برخو، په ځانګړې توګه هغو سیمو چې تر ټولو بد تاوتریخوالي ځپلي، د خوښۍ او هیله منتیا هغه شیبې ولیدې چې له کلونو راهیسې یې نه پېژندې .

د ارامۍ په ترڅ کې د دواړو غاړو انسجام، په ځانګړې توګه د داسې یوه وسله وال مخالفت په مینځ کې چې اکثراً وېشل شوې ښودل کیږي، د سولې د راتلونکو خبرو اترو له پاره ښه نښه ده .

د ولسمشر غني له خوا د اوربند د غځونې له وړاندیز سره، سره طالبانو له اختره وروسته جنګ بیا پیل کړ. مګر په دغه اوربند کې، که څه هم چې عمر یې لنډ وو، د سولې د راتلونکو هڅو له پاره ګټور درس نغښتی وو. د اوربند تودې لمانځنې په ډاګه کړه چې زیاتره افغانانان د جګړې پای ته څومره ژوره لېوالتیا لري. د حکومت او طالبانو پلي ځواکونه او قوماندانان ولیدل شول چې د جګړې د مؤقتي درېدنې له کبله یې خوښي څرګندوله. له یوه بل سره د دوی ګډوالي تر یوه بریده د هغه نظر له ناسمۍ پرده پورته کړه چې وایي جګړه د نه ماتیدونکي فکري وېش له کبله ده. د طالبانو په مینځ کې د اوربند په اړه بحثونه په خپله د دغه تحریک د ننه سولې او جوړجاړي ته د هڅونې څرګندویې وې .

له ټولو مهمه دا چې دغه اوربند دا وښودله چې د دواړو لوریو مشران خپل حکم تعمیلولی شي. که څه هم چې هېڅ لوري هم خپل ځواکونه د اوربند له پاره نه وو چمتو کړي، دواړو غاړو- افغان حکومت او د امریکا متحده ایالاتو او نورو نړیوالو ځواکونو له یوه لوري، او طالبانو له بل لوري- د حیرانوونکي نظم څرګندونه وکړه. دواړو لوریو له دې ډډه وکړه چې له زیانمنونکو شېبو نه په ناوړه ګټې اخیستنې ناځاپي

بریدونه وکړي. طبعاً د اختر درې-ورځنی اوربند له هغه سیاسي روغې جوړې څخه ډېر واټن لري چې له دُښمنانو سره پکې ستر جوړجاړي شوي وي. مګر سره له دې هم د دغې مؤقتي ارامی په ترڅ کې د دواړو لوريو انسجام، په ځانګړي توګه د داسي يوه وسله وال مخالفت په مينځ کې چې اکثراً وېشل شوی ښودل کيږي، د سولې د راتلونکو خبرو اترو له پاره ښه نښنه ده .

د دغسې خبرو پر لور پرمختګ له ډېرې مودې راهيسې په ټپه درېدلی. پرله پسې افغان حکومتونو د وسله والو مخالفينو له مشرانو سره خبرو ته خپل چمتووالی ښودلی. په دغو نږدې وختونو کې ولسمشر اشرف غني د دغسې خبرو بې شرطه وړانديز وکړ کوم چې دې ته په پام سره چې د ده ځينو لوړپوړو چارواکو طالبان د ترهګرو د يوه پاشلي ټولګي په توګه ياد کړل، يو زړور ګام وو. مګر طالبانو ټل د امريکا له متحده ايالاتو سره، چې دوی يې خپل اصلي دُښمن بولي، پر مستقيمو خبرو ټينګار کړی. په تېر وخت کې متحده ايالاتو دا خبره ردوله چې دوی د شخړې غاړه ده او په دې باور وو چې افغانان بايد خپل اختلافات په خپله هوار کړي او له افغانستان نه يې د امريکايي پوځيانو د وتلو پر قضيې بحث کولو ته غاړه نه کېښوده. مګر داسې برېښي چې په دغه دريځ کې يې بدلون راغلی. د امريکايي چارواکو له بيانيو، رسنيزو راپورونو او د کرکېچ د ډلې له خپلو څېړنو داسې ښکاري چې واشنګټن دې ته چمتو دی چې له طالبانو سره د نيغ په نيغه خبرو کولو دغه مهم او مطلوب ګام واخلي او د امريکايي پوځيانو وتل د خبرو اترو په بحث کې شامل کړي. ټولې غاړې بايد له دغه اختريز اوربند څخه رامينځ ته شوي خوځښت او دغو وروستيو پرمختياوو څخه ګټه واخلي :

- متحده ايالات بايد د طالبانو له مشرتابه سره يوه رسمي مجرا پرانيزي. واشنګټن بايد يوه هيئت ته د دې صلاحيت ورکړي چې په دوحې، او همداراز کابل او سيمه ايزو مرکزونو کې د طالبانو د سياسي دفتر له سيالو لوريو سره نيغ په نيغه وغږيږي. متحده ايالات بايد همدارنګه د امريکايي پوځيانو او نورو نړيوالو ځواکونو وتل په څرګند ډول د خبرو پر مېز کيږدي او دا خبره ډاګيزه کړي. مګر دا هم بايد روښانه کړي چې د دغسې وتنې طبيعت او مهالوېش بايد د طالبانو او افغان حکومت تر مينځ د يوې داسې روغې جوړې برخه، يا پرې مشروط، وي چې افغان ولس ته په پراخې کچې د منلو وړ وي .
- د طالبانو مشرتابه بايد له افغان حکومت سره خبرې اترې ومني. که اوربند د طالبانو انسجام وښود، دا يې هم وښودله چې ولسمشر غني د هغو افغان ځواکونو واک لري د چا پر وړاندې چې طالبان خپل ورځنی جنګ پر مخ وړي او د خپلو امريکايي ملګرو په پرتله خورا ډېره مرګ ژوبله ور اوړي. د طالبانو مشران بايد دا هم ومني چې د نړيوالو ځواکونو وتل د سولې پر يوه داسې پراخ تړون مشروط دي چې ممکن په ملي او سيمه ايزه کچه د واک-شريکولو طرحې، د امنيتي سکتور اصلاح او د افغانستان د اساسي قانون د بياليکنې بهير هم پکې شامل وي .
- ټولې غاړې کېدی شي چې، په بالقوه توګه، د نورو اوربندونو، د بنديانو د تبادلې يا د کابل او وسله والو مخالفينو تر مينځ د طالبانو له واک لاندې سيمو کې د بنسټيزو خدمتونو د وړاندې کولو په اړه همغږۍ کې د لا روښتيا په ګډون د باور-جوړونې ګامونه واخلي. ټولې غاړې بايد هغه سنجيده لهجه وساتي چې د اوربند په ترڅ کې يې په خپلو خبرو کې خپله کړې وه .

اختریز اوربند د جنګیالیو په ګډون جګړه ځپلیو افغانانو ته هغه څه وښودل چې ښايي سوله يې له ځان سره راوړي. دا اوربند د خوځښت له نورو ښښو سره په خوا کې رامينځ ته شو چې لومړۍ ښښه يې د ولسمشر غني له خوا له طالبانو سره د بې شرطه خبرو وړانديز او وروسته هغه ښښې وې چې واشنګټن دې ته چمتو دی چې له طالب مشرانو سره نېغ په نېغه وغږيږي او د پوځيانو د وتلو موضوع په بحث کې شامله کړي. د متحده ایالاتو او طالبانو تر مينځ مستقيمې خبرې کوم کيميا-بوټی نه دی چې هر څه به سم کړي. کېدی شي طالبان بيا هم له کابل سره خبرو ته ننوتل، لږ تر لږه په لومړي سر کې، رد کړي، او ان که بين الافغاني خبرو ته غاړه کيږدي هم، دغه ډول خبرې به د داسې روغې جوړې پر لور د يوې اوږدې او ستونزمنې لارې يوازې پيل وي چې ټولو غټو افغاني ډلو او په لويه کې افغان ولس ته د منلو وړ وي. مګر سره له دې هم د متحده ایالاتو له خوا له طالبانو سره مستقيمې خبرې د دغسې خبرو اترو او د سولې له اوږدې مودې راهيسې ځنډيدلي بهير د پيلونې له پاره تر ټولو غوره شرط دی .

کابل/برسلز، ۱۹ جولای ۲۰۱۸م

د افغانستان د لنډ اوربند په تعقیب

I. سریزه

د افغانستان جګړه چې افغان دولتي ځواکونه او د متحده ایالاتو تر مشرۍ لاندې نړیوال ائتلاف پکې له ورځ تر بلې ځواکمنیدونکي وسله وال مخالفت سره مخامخ دي، په وروستیو کلونو کې په پرله پسې توګه شدیده شوې[1]. د ۲۰۱۸م کال نیمايي د تاوتریخوالي نویو څوکو ته ورسېد چې طالبان پکې د هیواد په اوږدو کې پر خوا او شا ۴۴٪ ولسوالیو واک، اغېز یا یې پر سر سیالي لري او بې سارې شمېر بریدونه تر سره کوي[2]. له دې سره، سره په جون میاشتې کې د کوچني اختر په رخصتیو کې دواړو غاړو درې ورځې خپلو اړوندو ځواکونو ته د ارام-سی امر وکړ. دغه اوربند چې په ۲۰۰۱م کال کې له کابل څخه د طالبانو له لرې کولو راهیسې بې سارې وو، د وینې تویوني په کچې کې د پام-وړ کمښت شاهد وو او په ټول هیواد کې د لمانځنو او جشنونو لامل شو. دغه اوربند یوازې د لږ وخت دمه ثابته شوه ځکه چې جګړه دستي بېرته پیل شوه. په هر صورت، یاد اوربند وتوانېد چې د افغانستان خونړۍ جګړې ته د سوله ایز هواري د موندني هڅو ته تازه ساه ور وبخښي.

دا راپور په دې اړه غږیږي چې یاد اوربند څرنګه وشو، دواړه لوري څه شي وهڅول چې برخه پکې واخلي او طالبانو یې د ولسمشر اشرف غني له خوا له یوې-اړخیزې غځوني سره، سره ولې له غځوني انکار وکړ. همداراز له اوربند څخه د هغو هڅو له پاره درسونه راباسي چې دواړه لوري د سولې خبرو ته وهڅوي او هغه ګامونه روښانه کوي چې دوی او په ځانګړې توګه د متحده ایالاتو د ولسمشر ډونالډ ټرمپ اداره یې د دغه رامینځ ته شوي خوځښت په تعقیب اخیستی شي. دا راپور د کړکېچ د ډلې د هغو مشاهداتو او معلوماتو پر اساس لیکل شوی چې د اختر په رُخصتی کې یې د کابل د لویدیځ او جنوب درې ولایتونو ته له سفرونو او د غني د حکومت د لوړپوړو غړو په ګډون یې له افغان دولتي چارواکو، په ښاري او کلیوالي سیمو کې مېشتو ملکیانو او د مخالفینو له مینځه ګڼ شمېر سرچینو څخه تر لاسه کړي.

[1] د افغانستان د وسله وال مخالفت په اړه د کړکېچ د ډلې د مخکېني تحلیل له پاره وګورئ: اسیا راپور، ۲۵۶ ګڼه: Afghanistan’s Insurgency after the Transition (د انتقال له بهیر وروسته د افغانستان وسله وال مخالفت، ۱۲ مۍ ۲۰۱۴م)؛ ۲۳۶ ګڼه راپور: Afghanistan: The Long, Hard Road to the 2014 Transition (افغانستان: د انتقال د بهیر پر لور اوږده او ستونزمنه لاره، ۸ اکتوبر ۲۰۱۲م)؛ او ۲۰۷ ګڼه راپور: The Insurgency in Afghanistan’s Heartland (وسله وال مخالفت د افغانستان په زړه کې، ۲۷ جون ۲۰۱۱م).

[2] برهان عثمان، "The Cost of Escalating Violence in Afghanistan" (د افغانستان د سختیدونکي تاوتریخوالي قیمت)، د کړکېچ د ډلې تبصره، ۷ فبرورۍ ۲۰۱۸م. د SIGAR (د افغانستان د بیاجوړونې له پاره ځانګړي سرمفتش) له خوا خپاره شوي د امریکایي پوځ اټکلونه ښيي چې پر ولسوالیو د مخالفینو د واک، اغېز یا یې پر سر د سیالۍ کولو وړتیا کچه د ۲۰۱۵م کال په نومبر کې ۲۸٪ څخه د ۲۰۱۷م کال په اکتوبر کې ۴۴٪ ته لوړه شوې. نور شنونکي دغه کچه نوره هم لوړه ښيي. "د سیګار له خوا د متحده ایالاتو کانګرس ته د ۲۰۱۸م کال د جنورۍ د درې-میاشتني راپور ضمیمه"، سیګار، ۳۰ جنوري ۲۰۱۸م.

II. اوربند څنګه وشو؟

د ۲۰۱۸م کال له پیل نه د جګړو د تشدید تر څنګ د شخړې د دواړو لوریو له خوا د سولې په اړه ضمني اشارو کې د پام وړ زیاتوالی راغلی[3]. د فبروري په وروستیو کې ولسمشر اشرف غني ناڅاپه له طالبانو سره د سولې د خبرو وړاندیز وکړ. له مهمو بهرنیو شریکانو سره د یوه کانفرانس په ترڅ کې نوموړي یوه ګډه اعلامیه تائید کړه چې پکې ویل شوي وو چې دوی "ټول مني چې د افغان حکومت او طالبانو تر مینځ- له هر ډول شرط پرته او د تاوتریخوالي له ګواښونو پرته- مستقیمې خبرې د افغانستان د خلکو د روان ناورین د پای ته رسولو تر ټولو غوره لاره ده"[4]. د غني د فبروری اعلامیه د خبرو پر لور یوه مهمه کړکۍ وه. دغه اعلامیه په دې اړه د عطف نقطه وه: د ولسمشر غني د اداري لوړپوړو څېرو تر دې د مخه میاشتو کې استدلال کاوو چې د مخالفینو مشران دومره سخت-دریځه او طالبان دومره ویشلي دي چې دغه ډول اقدام یې په اړه ګټه نه کوي[5].

طالبانو په خپل وار د ۲۰۱۸م په فبروری میاشتې کې درې اعلامیې خپرې کړي چې د سولې د خبرو غوښتنه یې کوله. په دې کې یې یو لیک مستقیماً د امریکا د خلکو په نوم هم خپور کړی[6]. په هماغې میاشتې کې د ولسمشر غني د سولې د خبرو وړاندیز ته د دغه تحریک غبرګون هم د دوی په دریځ کې د یوه پټ بدلون ښکارندوی دی. په تېره کې طالبانو د افغان حکومت له خوا د خبرو بلنه چټکه ردوله. تل یې پر خپلې دې غوښتنې ټینګار کاوو چې یوازې له امریکا سره، چې خپل اصلي حریف یې بولي، خبرې کوي، نه له حکومت سره[7]. مګر دا وار د مخالفینو مشران غلي پاتې شول. که څه هم چې طالب چارواکو په شخصي ناستو کې دغه وړاندیز د "کومه نوې خبره نه شته" په ویلو سره رد کړی، یاد تحریک په

[3] د بېلګې په توګه، طالبانو په فبروری میاشتې کې درې اعلامیې خپرې کړي چې د سولې لور ته یې بلنه ورکوله. الامارة، فبروري، ۲۰۱۸م.

[4] اعلامیه: په افغانستان کې د سولې او امنیتي همغږۍ له پاره د کابل بهیر، کابل، ۲۸ فبروري ۲۰۱۸م. د تاوتریخوالي له ګواښونو پرته عبارت د اعلامیې د تسوید په وروستیو مرحلو کې ور اچول شوی وو. سره له دې چې د افغانستان د مهمو مرستندویانو د ډلې (International Contact Group for Afghanistan) له خوا خپرې شوې اعلامیې کې چې پر طالبانو یې د افغانستان له حکومت سره د بې ځنډه، بې شرطه او د تاوتریخوالي له ګواښونو پرته د مخامخ خبرو پیلولو غږ کړی وو، هم ورته عبارت تکرار شوی، د دغه عبارت معنیٰ هېڅکله هم روښانه نه شوه. "Chair's summary"، International Contact Group، باکو، ۲۸ جون ۲۰۱۸م.

[5] له افغان چارواکو سره د کرکیچ ډلې مرکې، کابل، فبروري ۲۰۱۸م. طالبانو ته د خبرو مخکېنیو بلنو کې ځینې محدودیتونه موجود وو، د بېلګې په توګه، چې له طالبانو پکې غوښتل کېدل چې باید د ۲۰۰۴م کال اساسي قانون ومني. Steve Coll, Directorate S: The CIA and America's Secret Wars in Afghanistan and Pakistan (New York, 2018) (د سټيف کول کتاب، ایس ریاست: په افغانستان او پاکستان کې د سي آی اې او امریکا پټې جګړې، نیویارک، ۲۰۱۸م، ۴۷۱، ۵۴۵ مخونه).

[6] د امریکا ولس ته د اسلامي امارت لیک، الاماره، ۱۴ فبروري ۲۰۱۸م؛ د امریکا د بهرنیو چارو وزارت د وروستیو څرګندو په اړه د اسلامي امارت د سیاسي دفتر اعلامیه، الاماره، ۲۶ فبروري ۲۰۱۸م؛ د افغانستان د چارو متخصص برنیټ روبین (An open letter to the Taliban", The New Yorker, 27 February 2018 / طالبانو ته پرانستی لیک) ته د طالبانو د ویاند ذبیح الله مجاهد ځواب.

[7] وګورئ: برهان عثمان، "The U.S. needs to talk to the Taliban in Afghanistan" (امریکا باید په افغانستان کې له طالبانو سره خبرې وکړي)، نیویارک ټایمز، ۱۹ مارچ ۲۰۱۸م. د سولې د بهیر له پاره وروستۍ غټه هڅه په ۲۰۱۶م کې ناکامه شوه، هغه وخت چې طالبانو د څلوراړخیزې همغږۍ د ډلې په مینځګړتوب کېدونکې خبرې رد کړې. په یادې ډلې کې افغانستان، چین، پاکستان او متحده ایالات شامل وو.

ښکاره د غني د دغه وړاندیز له ردولو لاس نیولی[8]. کله چې ولسمشر د ازبکستان په پلازمېنې تاشکند کې خپل وړاندیز تکرار کړ، ډېرو کتونکو یې په اړه د طالبانو روانه چوپتیا د دې د نښې په توګه تعبیر کړه چې یاد تحریک په خپلو مینځونو کې په دې خبرې کوي چې مثبت ځواب ورکړي که نه[9].

د راپورونو پر اساس په مۍ میاشتې کې غني په هیواد کې د متحده ایالاتو او ناټو ځواکونو له قومندان، جنرال جان نیکولسن، سره پر لا مهمې نښې، یعنې د را روان کوچني اختر په رخصتیو کې د یواړخیز اوربند پر موضوع، وغږېد[10]. ځینې افغان چارواکو ظاهراً ملاحظې لرلې او ویل یې چې د امنیتي عواقبو د ارزونې له پاره پوره وخت نه شته[11]. مګر د جون په ۷مه نېټه، که څه هم چې ځینو افغان پوځي قوماندانانو ته حیرانوونکې وو، غني د خوښیو په موسم کې د طالبانو پر ضد په بریدي عملیاتو کې اته ورځې بندیز اعلان کړ[12]. امریکایي پوځ دغه اوربند ته د درناوي ژمنه وکړه، مګر د افغانستان په ختیځ کې یې د اسلامي دولت ډلې کوچنۍ څانګې پر ضد خپلو عملیاتو ته ادامه ورکړه[13]. لویدیزو او سیمه ایزو دیپلوماتانو د غني د دغه نوښت هرکلی وکړ، کوم چې د راپورونو له مخې د کابل او د هغه د بهرنیو ملګرو تر مینځ د جګړې د پای ته رسولو په اړه د میاشتو، میاشتو خبرو اترو څرګندوی وو[14]. دې کار پر طالب مشرتابه، چې د غني له څرګندونو سره بې چمتووالي مخ شول، نور فشار هم راوړ چې ځواب ووایي[15].

طالبانو ته د هغوی د خپل اوربند د اعلان خبره بیخي ناآشنا نه وه. د طالبانو د مینځنۍ کچې سیاسي سلاکارانو تېر ژمی دا خبره خپره کړې وه چې د دوی له لوري یواړخیز حرکت کولی شي چې سولې ته د دوی لېوالتیا څرګنده کړي. هغه وخت د وسله والو مخالفینو مشرانو پرېکړه وکړه چې اوربند به له خطره ډېر ډک ځکه وي چې په ځانګړې توګه به داسې وانګېرل شي چې دوی د امریکا تر پوځي فشار لاندې راغلي او یا به د امریکایي چارواکو له خوا داسې ښودل کیږي چې د افغانستان د شرایطو د تلې پله یې په خپلې ګټې درنه کړې[16].

د غني نوښت طالبان له لا بد دوه ګوني وضعیت سره مخ کړل. د ایران، چین، او روسیې او همدارا ز لویدیزو قدرتونو په ګډون حکومتونو د ولسمشر غني د اوربند وړاندیز وستایه او ځینو یې طالبان د ورته

[8] له لوړپوړو طالب غړو سره د کرکېچ ډلې مرکې، مارچ ۲۰۱۸م.

[9] روډ نورډلینډ او مجیب مشعل، "Taliban's rare silence on talks charges up a new peace conference" (د خبرو په اړه د طالبانو نادره چوپتیا د سولې د یوه نوي کانفرانس انګېزه)، نیویارک ټایمز، ۲۷ مارچ ۲۰۱۸م. دې ته په پام سره طالبانو پر خپل رسمي ویبسایټ لیکنې خپرې کړې چې پکې ویل شوي وو چې دوی یاد وړاندیز ته ځواب نه ورکوي او پر خپلې هغې خبرې ولاړ دي چې د افغانستان له حکومت سره خبرې و نه کړي. "د طالبانو اصلي دُښمنان څوک دي؟"، الاماره، ۱۳ مارچ ۲۰۱۸م.

[10] له لوړپوړو افغان او لویدیزو چارواکو سره د کرکېچ ډلې مرکې، جون او جولای ۲۰۱۸م.

[11] له افغان چارواکو او لویدیزو دیپلوماتانو سره د کرکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م.

[12] پورتنۍ سرچینه.

[13] د عراق او شام د اسلامي دولت (داعش) ځایي څانګه د اسلامي دولت د خراسان ولایت په نوم پېژندل کیږي. له مرکزي داعش سره د دوی د عملیاتي اړیکو د کچې په اړه راپورونه مختلف دي، مګر د اسانۍ له پاره په دغې څېړنې کې یاده څانګه د داعش په نوم یادیږي.

[14] له لوړپوړو افغان او لویدیزو چارواکو سره د کرکېچ ډلې مرکې، فبروري ۲۰۱۸م.

[15] له طالب چارواکو او لویدیزو دیپلوماتانو سره د کرکېچ ډلې مرکې، ۲۰۱۸م.

[16] له طالب چارواکو سره د کرکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م.

غبرګون ښودلو ته وهڅول؛ افغانانو په خپله هم په پراخه کچه د حکومت د اوربند هرکلی وکړ[17]. سربېره پر دې، د غني له خوا شوی اقدام بیخي پر سم وخت وو: ځکه چې د هیواد د تر ټولو مهمې مذهبي رُخصتۍ، کوچني اختر، سره متصادف وو. دا داسې وخت دی چې د رمضان له روژې وروسته له مسلمانانو غوښتل کیږي چې خپلې شخړې هوارې کړي او په همدې وخت کې پخوا طالبانو هم د خپلو بریدونو کچه راټیټوله. د طالبانو یوې کوچنۍ عملکرا ډلې د مخالفینو مشرتابه دې ته هڅولی وو چې مثبت ځواب ورکړي. د راپورونو پر اساس د دغې کوچنۍ ډلې دا دلیل په داخلي بحثونو کې وارد بلل شوی چې تحریک باید خپل دا انځور بدل کړي چې ګواکې یوازې "د جګړې ماشین" دی[18]. دوی دا هم ویلي وو چې بریالی اوربند کولی شي د دوی په کته د تحریک انسجام او د خپلو مشرانو دا وړتیا ځرګنده کړي چې اوربند نافذولی شي[19].

ویاړ یې بیا نورو واخیست. په ځانګړي توګه پاکستاني چاروکو په پرله پسې توګه دا ویل چې دوی طالبان اوربند ته وهڅول. د متحده ایالاتو دیپلوماتانو وویل چې دوی پاکستان د دغسې نقش لوبولو ته هڅولی وو[20]. د ځینو راپورونو پر اساس پاکستان دې ته غاړه ایښې وه چې د امریکا له خوا په یوه هوایي برید کې د ملا فضل الله د وژلو په بدل کې پر طالبانو فشار راوړي[21]. لوړپوړو افغان چارواکو په پیل کې د طالبانو دا ادعا ومنله، مګر وروسته یې وویل چې د طالبانو اعلامیه په خپله د مخالفینو د داخلي انګېزې له برکته وه[22]. هغه منځګړي چې د افغان طالبانو له داخلي بحثونو سره بلد دي، هم وايي چې د خصمانه عملیاتو د درولو پرېکړې له پاکستاني فشار سره هېڅ اړیکه نه لرله[23]. په حقیقت کې هغه نظرونه چې ګواکې پاکستاني اغېز په دې برخې کې پرېکنده وو، ښکاري چې طالب مشرتابه نه دي منلي ځکه چې دوی د هغو انګېرنو د دفع کولو هڅه وکړه چې ګوندي دوی د اسلام آباد تر اغېز لاندې دي[24].

همداراز د لومړي سر ګومانونو پر خلاف، طالب سرچینې وايي چې له یادې پرېکړې مخکې له خپلو قوماندانانو یا مهمو نظامیانو سره پراخه مشورې نه وې شوې[25]. داخلي بحثونه د راپورونو له مخې د مشرتابه تر کړیو محدود وو چې په دې کې هغه طالب ځېرې هم راځي چې د سیاسي پرېکړو په اړه مهم نظرونه ورکوي. طالب مشرتابه بیا د رسنیزو اړیکو د لوړپوړو مسؤلینو پر مټ چټک اقدام وکړ او د جون په ۹مه یې د خپل اوربند په اړه اعلامیه خپره کړه. د طالبانو اوربند د افغان ځواکونو پر ضد عملیات

[17] "Russia urges Taliban movement to join truce declared by Afghan president" (روسیې د طالبانو له تحریک نه په ټینګه غوښتنه وکړه چې د افغان ولسمشر له خوا اعلان شوي اوربند ته ور ګډ شي)، TASS، ۸ جون ۲۰۱۸م؛ ایران د افغانستان د اوربند ملاتړ وکړ، ایرنا، ۸ جون ۲۰۱۸م؛ او China backs Afghan ceasefire (چین د افغانستان د اوربند ملاتړ وکړ)، PTI، ۸ جون ۲۰۱۸م. د کړکېچ ډلې مرکې او مشاهدې، جون ۲۰۱۸م.

[18] د کړکېچ ډلې مرکې او مشاهدې، ۲۰۱۸م.

[19] پورتنۍ سرچینه.

[20] انور اقبال، "US, Pakistan working to jump-start Afghan peace process" (امریکا او پاکستان د سولې د بهیر د پیلولو له پاره کار کوي)، ډان، ۹ جون ۲۰۱۸م.

[21] د فضل الله مرګ د اسلام آباد له پاره غټه بریا وه. که څه هم چې پاکستانی پوځ او استخبارات په پټه د افغان طالبانو ملاتړ کوي، په خپله له څه باندې یوې لسیزې راهیسې له پاکستاني طالبانو سره په جګړه لګیا دي.

[22] له لوړپوړو افغان چارواکو سره د کړکېچ ډلې مرکې، جولای ۲۰۱۸م؛ لویدیز دیپلومات، جون ۲۰۱۸م.

[23] له طالب چارواکو سره د کړکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م.

[24] له هغو طالب غاړو سره د کړکېچ ډلې مرکې چې د پرېکړې کولو له بهیر څخه خبر وو، جون ۲۰۱۸م.

[25] له افغان حکومت، لویدیزو او طالب چارواکو سره د کړکېچ ډلې مرکې، کابل، جون ۲۰۱۸م.

درې ورځې وځنډول. له دغې وقفې څخه بهرني ځواکونه مستثنیٰ وو، مګر پر نړیوالو ځواکونو بریدونه خورا کم وو، داسې چې طالبانو د جون په ۱۵مه نېټه د کابل په شمال کې په هیواد کې د امریکا په تر ټولو لوییې اډې، باګرام هوایي ډګر، د توغندویي برید په بڼه د یوه کوچني سمبولیک برید ادعا وکړه[26].
د هیواد په اوږدو کې د راپورونو له مخې د تحریک ګڼ لوړپوړي غړي او قومندانان د دغه اعلان په اورېدلو هک پک شول[27]. یو څه قومندانان د اوربند یا یې د اعلان د طرز له کبله وځورېدل[28]. مګر د دوی اندېښنې، چې لامل یې ښایي یا د دغو قومندانانو دا باور وو چې د دوی لاس بر وو او جوړجاړي ته یې لږه اړتیا وه، یا دا چې دوی د دښمن په نیت بې باوره وو، ډېر ژر د تحریک د پراخې اجماع له خوا رفع شوې. کړکېچ ډلې د حقاني شبکې (یوه ډله ده چې د طالبانو د ځینو تر ټولو خونړیو بریدونو مسؤولیت پر غاړې لري) د قومندانانو په ګډون د یو شمېر مطرحو نظامي څېرو غږیزو پیغامونو ته لاسرسی درلود چې داسې ترې ښکاري چې دوی د یادې اعلامیې په اړه یوازې له اعلان نه وروسته خبر شول[29]. مګر ان اکثریت هغو هم ملاتړ وښود چې په دغه اعلان هک پک شوي وو[30]. دا چې طالب مشرتابه اوربند د یوه داسې اقدام په بڼه وکړ چې د دیني رُخصتۍ لمانځنو ته اجازه ورکړي، ښکاري چې دې کار ښکاره مخالفت حداقل کچې ته راټیټ کړی وي.

[26] د ذبیح الله مجاهد د ټویټر تبصره (@ZabihullaM4)، ۱۵ جون ۲۰۱۸م.
[27] له افغان حکومت، لویدیزو او طالب چارواکو سره د کړکېچ ډلې مرکې، کابل، جون ۲۰۱۸م.
[28] له دوو طالب قومندانانو سره د کړکېچ ډلې مرکه، جون ۲۰۱۸م.
[29] غږیزې خبرې چې د کړکېچ ډلې له خوا اورېدل شوې، جون ۲۰۱۸م.
[30] هغو طالب قومندانانو چې شخصاً خفه شوي وو، د طالبانو دغه مشهور شعار ته اشاره کوله چې "د قائد د پرېکړې تر شا همېشه یو حکمت وي" او د جنګ د درولو امر یې ومانه. له طالب چارواکو سره د کړکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م.

III. د ټوپکو پر چوپتیا خوښي

د کوچني اختر درې ورځې رُخصتي تل په جګړې کې د کمښت شاهده وي ځکه چې جنګيالي له خپلو کورنيو سره د وخت تېرولو په موخه د جګړې له ډګره کور ته ستنيږي. مګر د جګړې په کچې کې سږنی کمښت بې ساري وو: د ځینو څارونکو په اند امنيتي پېښې د تېرو اختري رُخصتيو په پرتله په درېوو کې دوه برخې کمې شوې وې[31]. د امنيتي پېښو ګراف د طالبانو د اوربند په درې ورځو کې، يعنې د جون د ۱۴مې له ماښام نه د ۱۷مې تر لمرلويده پورې ډېر په ځوړ وو[32]. په یوې عادي جمعه-ګۍ رُخصتۍ کې په هيواد کې افغانان له بم چوني نيولې تر وژنو او مخامخ جګړو پورې له ۱۰۰ زياتو امنيتي پېښو سره مخ کيږي. د اختر په جمعه-ګۍ رُخصتۍ کې دا پېښې د راپورونو له مخې په یويز عدد کې وې[33].

سربېره پر دې، د دغې وينې تويوني مرتکبين هم مختلف وو. په یوې متوسطې ورځې کې د طالبانو او حکومت-پلوو ځواکونو تر منځ جګړه په افغانستان کې د تاوتريخوالي ډېکو پېښو څه باندې ۹۵٪ جوړوي. مګر د اوربند په ترڅ کې طالبانو په دغو پېښو کې چندان ونډه وا نه خيسته. جنايي ډلې او حکومت-پلوه ملېشې د شخصي شخړو پر سر سره ونښتې. ملکي وګړي د رمضان د پای خوښيو په استثنايي ډزونو کې ټپيان شول. داسې ښکاري چې ځايي اسلامي دولت د تر ټولو سختو سرغړونو مرتکب شوی وي. د جون په ۱۶مه او ۱۷مه ځان-مرګو بريدګرو د اوربند په خوښۍ کې جوړو شويو غونډو بريد وکړ چې لږ تر لږه ۴۸ تنو پکې ژوند له لاسه ورکړ. دغو بريدونو طالبان او افغان امنيتي ځواکونه ووژل او د دې پخلی يې وکړ چې داعش دواړو ته د دُښمن په سترګه ګوري[34].

مګر دغو بريدونو د هيواد په لارو او کوڅو کې د خوښيو مخه ډب نه شوه کړی. په ډېرو سيمو کې په دغو خوښيو کې طالب جنګيالي او افغان پوځيان لګيا وو چې له یوه بل سره يې چايونه څښل، ټوکې ټکالې يې سره کولې او د وطنپالنې د سندرو په زمزمه کولو سره يې اتڼونه او دوديزې نڅاګانې کولې. د خلکو له شور او ځوړه ډکې ګڼې ګوڼې د پخلاينې دا لنډې او ژر تېرېدونکې صحنې وستايلې. هغه کورنۍ چې د اوږدې جګړې له کبله سره جلا شوې وې، بېرته سره يو ځای شوې. ښځو او کوچنيانو په دغو جشنونو کې ګډون وکړ، په داسې حال کې چې په مخکېنيو اختريزو رُخصتيو کې به يې د چاودنو له وېرې له ګڼې ګوڼې ډډه کوله. په دغسې شرايطو کې چې خلکو هڅه کوله چې د جګړې غاړو ته وښيي چې دوی څومره د سولې تږي دي، په اختريزو خوښيو کې دغه ګډون د مدني مبارزې يوه بڼه وه. هغه خلک هم راووتل چې د دغو مبارزو هيڅ سابقه يې نه لرله.

دغسې صحنې تر ښارونو او ښارګوټو پورې محدودې نه وې. ان د لومړۍ کرښې هغه سيمې چې له يوه بل سره يې دوی پر سر سيالي کوي او چې د افغان ځواکونو او مخالفينو تر منځ روانو جګړو له کبله د

---

[31] له لويديزو امنيتي شنونکو سره د کرکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م.

[32] يوه امنيتي شنونکي د وينې تويېدنې دا وقفه د "واقعاً معجزاتي" په نوم ياده کړه. له لويديز شنونکي سره د کرکېچ ډلې مرکه، ۲۱ جون ۲۰۱۸م.

[33] له لويديزو امنيتي شنونکو سره د کرکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م.

[34] IS claims 85 casualties in 2nd suicide bombing in 24 hours on Afghan Taliban and Afghan security forces in Nangarhar (اسلامي دولت په ننګرهار کې پر افغان طالبانو او افغان امنيتي ځواکونو په ۲۴ ساعتونو کې دوهم ځان-مرګي بريد کې د ۸۵ تنو مرګ-ژوبلې دعوه وکړه) SITE Intelligence Group، ۱۷ جون ۲۰۱۸م.

تېرېدو وړ نه وي، د دواړو غاړو له پاره د اختریزې خوښۍ د لمانځنې پر ډګرونو بدلې شوې[35]. دغه لمانځنې د هیواد په شمال او نورو هغو سیمو کې نسبتاً کمې وې چې هغه غیرپښتنانه یکې اکثریت دي چې طالبانو ته د شک په سترګه ګوري. ځینې هغه ښاریان چې د ښوونې کچه یې لوړه ده، زړه نازړه وو[36]. مګر اکثریت افغانستان، او په ځانګړې توګه تر ټولو ډېرې جګړه-ځپلې سیمې، خورا زیاتې خوښۍ نیولې وې.

هغه څه چې د اوربند په لمانځنو کې د دواړو لوریو تر منځ مشترک وو، هغه دا شک وو چې پردي جګړې ته لمن وهي. ډېرو سرتېرو او طالب جنګیالیو نه چې په دې اړه پوښتنه وشوه چې دوی چې داسې په اسانه سره لاړل راغلل نو ولې یې جنګ سره کاوو، هغوی به یې پړه یا پر بهرنیانو اچوله (چې د حکومتي ځواکونو هدف ترې د طالبانو لاس-وهونکي ملاتړي، عمدتاً پاکستانیان وو) او یا پر امریکایانو (هغه لنډې نوم چې طالبان یې نه یوازې متحده ایالاتو بلکې نورو لویدیزو ځواکونو ته هم کاروي)[37].

مګر ټولو سیاستوالو د دغو لمانځنو هرکلی و نه کړ، که څه هم چې یوازې یو څو وتلیو څېرو په ډاګه خپله ناخوښي څرګنده کړه. د افغانستان د ملي امنیت پخواني رئیس امرالله صالح د نیوکه کوونکو مخکښ وو او د طالبانو له خوا یې د Tet offensive یا هغه د ویتنام د نوي کال یرغل ته ورته بریدونو تر سره کولو او پراخې کچې نفوذ په اړه خبرداری ورکړ[38]. د مخالفینو په اړخ کې ځینو طالب قوماندانانو او فکري ستو دغه غاړه غړی کېدل له زرګونو شهیدانو سره خیانت وباله او پلې ځواکونه یې په دې تورن کړل چې د اوربند په ترځ کې بې چټې مینه ناک شوي وو[39].

[35] د دغو مشاهداتو سرچینه د کړکېچ ډلې د استاځې هغه سفرونه دي چې په اختریزې رُخصتی کې یې د کابل لویدیځ او جنوب درېوو ولایتونو ته لرل. دا معلومات د لمانځنو او پخلاینې په اړه رسنیزو راپورونو سره ورته دي. د افغانستان د تحلیلګرانو شبکې له ۳۴ څخه لږ تر لږه په لاندې ۱۸ ولایتونو کې د ورته مراسمو خبر ورکړی: هلمند، کندهار، زابل، ارزګان، فراه، غزني، پکتیا، پکتیکا، لوګر، وردګ، کابل، لغمان، ننګرهار، کندز، تخار، بغلان، فاریاب او بادغیس. کېټ کلارک، The Eid ceasefire: Allowing Afghans to imagine their country at peace (اختریز اوربند: خلکو ته د دې فُرصت ورکړ چې خپل هیواد د سولې په حال تصور کړي)، د افغانستان د تحلیلګرانو شبکه، ۱۹ جون ۲۰۱۸م.

[36] The Eid ceasefire: What did (some of the) people think? (اختریز اوربند: ځینو خلکو یې په اړه څه فکر کاوو؟)، د افغانستان د تحلیلګرانو شبکه، ۲۹ جون ۲۰۱۸م.

[37] د بېلګې په توګه، د کړکېچ ډلې له یوه طالب جنګیالي او یوه افغان پوځي سرتیري چې له یوه هاموي ډوله موټر سره ولاړ وو وپوښتل چې د ملګرتیا دغې ښکاره شېبې ته په کتلو د دوی د جګړې انګېزه څه ده. طالب جنګیالي وویل: موږ نه غواړو چې له [افغان] سرتېرو سره وجنګېږو، زموږ هدف دا دی چې له کافرو [بهرنیو] ځواکونو سره وجنګېږو، مګر دغه سرتیري بیا زموږ دُښمن له موږ څخه پناه کوي. زموږ جګړه د افغانانو پر ضد نه، بلکې د بهرنیانو پر ضد ده. افغان سرتیري وویل چې: دا ټوله بهرنۍ توطئه ده چې [افغانان] له یوه بل سره جنګوي. امریکا او پاکستان دواړه د افغانانو دُښمنان دي. موږ هم په افغانستان کې بهرنیان نه غواړو، مګر د پاکستان لاس-وهنې هم نه غواړو. او موږ دواړه په دې اړه یوه خوله یو چې که افغانان سره یو ځای شي او بهرنیانو ته 'نه' ووایي، په افغانستان کې به سوله راشي. د کړکېچ ډلې مرکې، غزني ولایت، جون ۲۰۱۸م.

[38] د امرالله صالح د ټویټر حساب (@AmrullahSaleh2) څرګندونې، ۲۲-۷ جون ۲۰۱۸م. صالح په ویتنام کې د ۱۹۶۸م کال بریدونو ته اشاره کوله چې د ویتنام د نوي سپوږمیز کال په رُخصتیو کې شمالي ویتنامیانو او Viet Cong یا د جنوبي ویتنام د آزادۍ ملي جبهې د جنوبي ویتنام پر پوستو ګڼ شمېر بریدونه تر سره کړل. د هغه خبرداری له دې کبله بې اساسه ثابت شو چې طالبانو د اوربند په ترځ کې افغان ښارونو ته له خپل سوله ایز لاسرسي څخه د دغسې بریدونو د پیلولو له پاره ګټه وا نه خیسته.

[39] له طالب چارواکو سره د کړکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م.

دغه غړونه، که څه هم چې اقلیت وو، د طالبانو د ننه د دوی د "داخلي دُښمن" (هغه اصطلاح چې افغان دولتي ځواکونو ته یې کاروي) په اړه د مختلفو اندونو ښودونکي وو. ډېرو طالبانو ته افغان سرتیري دُښمنان دي، عمدتاً له دې کبله چې دوی بهرني عسکر د دوی له برید څخه ساتي. یا په نورو ټکو کې، د بهرني موجودیت په نشتوالي کې به پخلاینه ممکنه وي. مګر له بل لوري د مخالفینو افراطي غړي له افغان دولت سره د افغان پوځ تړاو د دُښمنۍ له پاره کافي دلیل ګڼي او ځکه نو له هغوی سره راشه درشه خیانت بولي[40]. مګر په مجموع کې د دواړو لوریو اکثریت له اوربند سره ملاتړ څرګند کړ. ان عطا محمد نور، د شمالي ټلوالي پخواني قوماندان چې له طالبانو سره د جګړې اوږد تاریخ لري، او اوس د اپوزیسیون سیاستوال او ځواکمن تاجک دی، د اوربند ملاتړ وکړ او د هغه د غځوني غوښتنه یې وکړه[41].

[40] له طالب چارواکو سره د کرکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م.

[41] د عطا محمد نور د فېسبوک (generalatamohammadnoor@) څرګندوني، جون ۲۰۱۸م.

IV. د طالبانو له خوا د اوربند له غځوني انکار

د اوربند د پای په رانږدې کېدو سره پر طالب مشرتابه فشار زیات شو چې ویې غځوي. د جون په ۱۶مه ولسمشر غني د حکومت اوربند وغځاوو، بیا یې وروسته مشخصه کړه چې دغه تمدید به لس ورځې وي. غني ټېپانو طالبانو ته د طبي مرستو او د هغوی بندیانو ته د کورنیو د لیدلو وړاندیز وکړ. نورو افغان مشرانو پر طالبانو د ورته غبرګون غږ وکړ او نور ډېر عادي افغانان اوږدي ارامۍ ته په هیله وو او تمه یې لرله چې له اختریز اوربند سره د ولس ملاتړ به طالب مشران وهڅوي[42]. د جنوبي ولایت هلمند د سولې لاریون کوونکي چې له خپل ولایته سلګونه کیلومتره لرې پراته کابل ته پر لارې وو، په سوونو ملاتړي به د دوی د لارې په اوږدو کې د دوی د غږ د بدرګه کولو له پاره چې تاوتریخوالي ته باید د پای ټکی کېښودل شي، راټولېدل[43]. د ملګرو ملتونو په ګډون نړیوالو لوریو د اوربند د ساتلو غږونه غبرګ کړل[44]. د افغانستان په ځینو سیمو کې ان د طالبانو لوړپوړو ساحوي قوماندانانو د راپورونو له مخې خپل مشران د اوربند غځوني ته وهڅول[45].

مګر پر دغو غوښتنو غوږونه کاڼه واچول شول. که څه هم چې یادو غوښتنو د طالبانو د لوړپوړي مشرتابه په مینځ کې بحثونه راوپارول، په مجموع کې یې مشرتابه له اوربند سره مخالفت وښود. طالب سرچینې د دې له پاره ګڼ دلایل راوړي. لومړی، دوی دا حس کړه چې د اوربند غځول به و نه شي کړی چې تحریک خپلو اصلي موخو یعني د بهرنیو ځواکونو وتلو او د یوه داسې نوي حکومت قیام ته چې د اسلامي نظام پر معیارونو پوره وي، ورسوي[46]. دا نظر یې د جګړې په ډګر کې منعکس کړ. یوه قوماندان وویل: "مونږ دا دومره کلونه هسې خوشې جګړه نه ده کړې. مونږ خپل جهاد په دې دلیل نه شو پرېښودی چې ځینې خلک یې غوښتنه لري"[47]. هغه د اوربند غځوني غوښتنې بې ځایه او د دې معادلې وبللې چې له طالبانو د یوارخیزې تېرېدنې غوښتنه کیږي پرته له دې چې حکومت یا امریکایان ورته ګامونه واخلي.

دوهم دا چې طالب مشرانو نه غوښتل چې داسې ښکاره شي چې ګوندې فشارونو ته یې غاړه ایښې. اصلاً دوی په ټینګار سره ویل چې درې-ورځنی اختریز اوربند یوارخیزه پرېکړه وه او لامل یې دیني رُخصتي وه نه د غني له خوا اعلان. د اوربند د تداوم په صورت کې به بیا دا ور ته سخت شوي وی چې د اوربند

[42] د کړکېچ ډلې مرکې، کابل، وردګ او غزني ولایتونه، جون ۲۰۱۸م.

[43] مجیب مشعل، A grass-roots Afghan peace movement grows, step by step (د افغانستان د سولې ولسي خوځښت ګام په ګام لوییږي)، نیویارک ټایمز ۱۵ جون ۲۰۱۸م.

[44] د بېلګې په توګه، یوناما د جون په ۷، ۹، ۱۴ او ۱۶ نېټو د اوربند په ملاتړ اعلامیې خپرې کړې.

[45] له قومي مشرانو سره په پکتیا او پکتیکا ولایتونو کې د کړکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م.

[46] طالبانو له یوې لسیزې ډېر وخت راهیسې "اسلامي حکومت" د خپلې موخې په توګه ټاکلی، مګر پرته له دې چې وواییي چې د افغانستان له اوسني اسلامي جمهوریت سره به یې توپیر څه وي. د دوی له لوري د یوه نوي سیاسي نظام غوښتنه د ۲۰۰۱م کال د بُن د هغه تړون د ردولو، نه د کوم ځانګړي تعریف لرونکي حکومت، په معنیٰ ده چې په پایله کې یې د شمالي ټلوالې له خوا له کابل څخه د طالبانو له اېستلو وروسته مؤقت حکومت رامینځ ته شو. برهان عثمان او اناند ګوپال، Taliban views on a future state (د راتلونکي دولت په اړه د طالبانو نظر)، New York University Center on International Cooperation، جولای ۲۰۱۶م.

[47] له طالب قوماندان سره د کړکېچ ډلې مرکه، وردګ ولایت، جون ۲۰۱۸م. یاد قومندان دا هم وویل چې "[د تمدید] دغسې غوښتنې باید اصلاً له امریکایانو وشي او ترې وغوښتل شي چې افغانستان خوشې کړي، چې بیا مونږه وکړی شو چې جګړه بیخي بنده کړو. زمونږ د جګړې دلیل اشغال دی... د زرګونو شهیدانو وینه د دې له پاره تویه شوه چې دا هیواد آزاد شي او یو سوچه اسلامي حکومت رامینځ ته شي. مونږ [د دغو اهدافو له تر لاسه کولو مخکې د جګړې په بندولو سره] د هغوی له داعیې سره خیانت نه شو کولی".

غځونه هماغسي یوا ړخیز اقدام وښيي. ځینو له دې وېره لرله چي امریکایي او افغان حکومتونه به د طالبانو له خوا د اوربند غځوني پرېکړه د متحده ایالاتو د پراخو شویو پوځي عملیاتو د پایلي په توگه تعبیر کړي. د تحریک مشرانو غوښتل چي د دغسي انگېرني مخه ونیسي. دا چي پاکستاني چاراوکو د طالبانو د اوربند د امتیاز ادعا وکړه، دې کار نور هم له تمدید څخه زړه-توري کړل ځکه چي طالب مشرانو په پرله پسي توگه د دې هڅه وکړه چي هره هغه ادعا ناسمه ثابته کړي چي گواکي د دوی واک د اسلام آباد په لاس کي دی[48].

درېیم دلیل د طالبانو د یووالي خبره وه. د درې ورځني اوربند په خلاف به د اوربند غځوني طالب مشران اړایستي وی چي له خپلو غړو سره لاپراخي مشورې وکړي، په ځانگړې توگه له ساحوي قومندانانو او سرسختو فکري ستو سره. دوی اندېښمن وو چي له مناسبې مشورې پرته دغسي پرېکړه کول د گټي پر ځای تاوان کولی شي. په دې اړه داخلي بحثونه وخت-نیوونکي وو، او ان که مخالفتونه پای هوار شوي هم وی، د دې خطر وو چي د دوی د انسجام هغه انځور ته زیان واوړي چي د اوربند په ترڅ کي یې ښودلی وو. هو، ځیني طالب قومندانانو د تمدید غوښتنه کړې وه او هغه لېوالتیا په کومې چي ډېرو جنگیالیو د اوربند هرکلی وکړ، ښیي چي کېدی شي جنگیالیو هم اوربند خوښ کړی وی. نو دې ته په کتلو سره کېدی شوی چي د اوربند غځوني پر ضد پرېکړې به له ځان سره د مخالفت خطر هم درلود. مگر، دا چي منطقي ده او که نه ده، ښکاري چي طالب مشرانو به فکر کړی وي چي د دې احتمال ډېر کم دی چي بېرته جگړې ته گرځېدل دې د دوی په صف کي شخړه راوپاروي[49].

څلورم، بهر-مېشتو طالب مشرانو به کېدی شي سوله-پال ولسي احساسات په بشپړه توگه نه وي درک کړي، ځکه چي دوی هغه څه په خپلو سترگو و نه لیدل چي په عمل کي تېرېدل.

د طالبانو د دغې پرېکړې وروستی دلیل لږ کمزوری وو او هغه دا چي د اوربند غځوني به ممکن په اکتوبر کي تر سره کېدونکو راتلونکو ولسي جرگې او ولسوالیو شوراگانو ټاکنو نوماندانو ته د دې فُرصت ورکړی وی چي د طالبانو تر واک لاندې سیمو کي خپلو موکلینو سره وگوري. دغسي فُرصت به بیا د تحریک له هفو اهدافو سره مخالف وی چي غواړي سرنی ټاکني گډې وډې کړي او یو سیاسي کړکېچ رامینځ ته کړي[50].

48 له طالب چاراواکو سره د کړکېچ ډلي مرکي، جون ۲۰۱۸م.

49 له طالب چاراواکو سره د کړکېچ ډلي مرکي، جون ۲۰۱۸م.

50 له طالب چاراواکو سره د کړکېچ ډلي مرکي، جون ۲۰۱۸م.

٧. د اوربند پیغامونه

دغه درې ورځني اوربند د سولې د راتلونکو بالقوه هڅو له پاره درسونه لرل. ښايي تر ټولو بنسټيز درس پکې دا وو چې دواړه مشرتابه پر خپلو اړوندو ټيټ-پوړو منسوبينو واک لري، او په دې توګه (تر ډېره بريده) د دواړو غاړو د داخلي انسجام په اړه کېدونکې پوښتنې رفع کوي[51].

دا چې طالب مشران وتوانېدل چې خپله غټه سياسي پرېکړه په ټول تحريک کې نافذه کړي، دا په ځانګړې توګه د پام وړ خبره ده. البته د اختر درې-ورځنی اوربند د سولې له دايمي تړون سره خورا توپير لري. دا چې طالبان به وتوانيږي او که نه چې د يوې داسې جوړې په صورت کې هم دوی خپل صلاحيت همدغسې نافذ کړي شي چې په هغې کې د افغان ټولنې له نورو برخو سره جوړجاړی شامل وي، دا معلومه نه ده. په واقعيت کې داسې ښکاري چې د دوی له خوا د اوربند د نه غځولو د انتخاب غوره کولو انګېزه لږ تر لږه د دوی دا انديښنه وه چې دا به د دوی د تحريک د ننه اختلاف بربنډ کړي. مګر سره له دې هم، ان هغه چارواکي چې له مودو راهيسې يې د يوه واحد طالب تحريک نظر رداوو، اوس مني چې طالب مشران پر خپلو کسانو ټينګ واک لري[52]. په شمال کې د حکومت ځينې داخلي مخالفې ډلې هم ورته پايلې ته رسيدلي[53]. ولسمشر غني په خپله د نيويارک ټايمز له خوا خپرې شوې تازه ليکنې کې هم ضمناً همدومره ومنله[54].

لکه چې يادونه ترې وشوه، د جګړې د ډېر قومندانان د خپل مشرتابه له لورې دغسې حکم ته چمتو نه وو، مګر بې درنګه يې ومانه. د پېښو دغه وضعيت هم د دوی د مشرتابه واک او د طالبانو د رسمي مجراګانو اغېز څرګند کړ، که هغه د ويناد له خوا د تحريک پر اصلي ويبسايټ خپرې شوې اعلاميې وي او که د وټس-اپ يا نورو پيغام وړونکو برنامو له لارې خپاره شوي معلومات. ان هغو غړو هم د خپلو مشرانو د دغې پرېکړې درناوی وکړ چې د اوربند تر شا منطق باندې قانع نه وو[55]. طبعاً د دوی په مينځ کې د سوق او اداري په برخې کې ځينې کوچنی ګډوډی پېښې شوې، او دغسې موارد په حکومت-پلوو ځواکونو کې هم وو. مګر د قومندانانو او پليو سرتېرو مجموعي منښته ښيي چې د طالبانو مشرتابه به د سولې په راتلونکې بهير کې يو باوري شريکبانی وي.

---

[51] د حکومت-پلوو ځواکونو د انسجام په اړه بحث له پاره وګورئ: د کړکېچ اداري ۲۶۸ ګڼه آسيا راپور، The Future of the Afghan Local Police (د افغان محلي پوليسو راتلونکی)، ۴ جون ۲۰۱۸م. د طالبانو په اړه وګورئ: Antonio Giustozzi، "Afghanistan: Taliban's organization and structure" (افغانستان: د طالبانو تنظيم او جوړښت)، Landinfo، ۲۳ اګست ۲۰۱۷م. ګيوستوزي وايي: "سره له دې چې هيڅکله هم مرکزي نه وو، د طالبانو تنظيمي جوړښت له ۲۰۰۷م راهيسې ورځ تر بلې وېشل شوی". مګر نورې تازنی څېړنی ښيي چې د طالبانو داخلي نظام د بل هر وخت په پرتله ډېر منسجم دی. په دې اړه وګورئ: Ashley Jackson، "Life under the Taliban shadow government" (ژوند د طالبانو د موازي حکومت په سيوري کې)، Overseas Development Institute، جون ۲۰۱۸م.

[52] له لويديز ديپلومات سره د کړکېچ ډلې مرکه چې د لوړپوړو حکومتي چارواکو په حواله يې خبرې کولې، کابل، جون ۲۰۱۸م.

[53] د يوه غټ سياسي ګوند، جنبش ملي، يوه لوړپوړي سلاکار وويل چې "د اوربند په اړه تر ټولو مهم ټکی دا دی چې طالبان په کوچنيو ډلو نه دي وېشل شوي، بلکې په ټول هيواد کې د مراتبو يوه غښتلې سلسله لري. له جنبش ملي چارواکي سره د کړکېچ ډلې مرکه، ۵ جولای ۲۰۱۸م.

[54] اشرف غني: "زه له طالبانو سره هر چېرته خبرو ته تيار يم". نيويارک ټايمز، ۲۷ جون ۲۰۱۸م.

[55] له طالب چارواکو سره د کړکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م.

که دغه اوربند د جګړې د ملاتړو په اړه ډېر څه ښکاره کړل، د هیواد په ښارونو او کلیو کې جشني غونډو د سولې د داخلي پلویانو اندازه هم څرګنده کړه. د جګړې له پای سره مینه نه یوازې د هغو افغانانو په مینځ کې څرګنده وه چې په جګړو ځپلو کلیوالي سیمو او هغو ښارونو او ښارګوټو کې اوسېږي چې د طالبانو د بریدونو له خوا په نښه شوي وو، بلکې په خپله د طالبانو او وسله وال پوځ په ساحوي منسوبینو کې هم ښکاره وه، داسې چې د لومړیو کرښو جنګیالیو هم د اوربند هاغسې په مینه هرکلی وکړ لکه ولسي خلکو چې وکړ.

د اوربند ولسي ملاتړ د دوه اړخیز باور او زغم چاپېریال رامینځ ته کړ، هغه چې د دواړو لوریو جنګیالي یې د دې جوګه کړل چې اکثراً وسله په لاس یو ځای خوښي وکړي. په دې کې داسې صحنې هم وې چې تاوتریخوالي ته په شدیدې لېوالتیا یا په ژورې خپلمینځي دُښمنۍ مشهورې څېرې له یوه بل سره دوستانه روغبړ وکړي[56]. په هر صورت، دواړو غاړو دومره زغم او درایت وښود چې د خپلو اړوندو مشرانو له هغو لارښوونو هاخوا یو څه بلل کېدی شي چې یوه بل ته یې د دې اجازه ورکړې وه چې د یوه بل د واک سیمو ته له خپلو وسلو سره ننوځي. د خوښۍ جوش به ښایي په دې کې مرسته کړې وي چې طالبان له دې وګرځوي چې له اوربند نه په ناوړې ګټې اخیستنې په ښارګوټو او ښارونو کې بریدونه تر سره کړي. په ورته توګه به ښايي دغو خوښیو افغان پوځي مشران هم له دې منع کړي وي چې پر هغو کسانو برید وکړي او یا یې ونیسي چې ښارونو ته له ننوتلو یا د جګړې له کرښې له تېرېدو مخکې یې خپلې وسلې په مؤقتي توګه تسلیم کړې وې. او کېدی شي دی به هغه طالب-ضد مشران چې طالبان نه پخلا کیدونکې ترهګر ګڼي هم دې ته هڅولي وي چې پر اوربند نیوکه و نه کړي.

دوهم درس دا وو چې پاکستان-مېشتو طالبانو ته، داسې ښکاري، چې پر ځمکې چټکو بدلیدونکو حالاتو تحلیل ستونزمن وو. په نتیجه کې، د دې خطر وو چې دوی نه یوازې د ولسي احساساتو بلکې د خپلو عادي منسوبینو د احساساتو پر خلاف سخت دریځ غوره کړ. دې ته په پام سره، لا هم شونې نه ښکاري چې دغه تحریک به وویشل شي. ځینو حکومتي چارواکو دا نظر ورکړی چې له طالب مشرتابه سره د خبرو د لارې نیولو پر ځای باید هغه پخوانۍ، ناکامې، هڅې احیا کړل شي چې یوستوې طالب وسله وال یا ساحوي قوماندانان له ځان سره یو ځای کړي[57]. طبعاً، طالب جنګیالیو چې له خپلو مخالفینو سره خبرې وکړې، انډیوال-طبیعته ښکارېدل. ډېر یې له جګړې ستړي شوي. ځایي اوربندونه یا د وسله والو د قومندانانو او ځایي چارواکو تر مینځ غیررسمي تړونونه هم کېدی شي ممکن وي؛ که چېرې دا ډول کارونه دغه انساني درد ارامولی شي، باید حمایه کړل شي.

مګر دا باور لرل به تېروتنه وي چې د دغه ډول تړونونو زیاتېدنه به طالب مشران خبرو اترو ته اړ کړي یا به ان بیخي د دوی د راښکېلونې اړتیا ورکه کړي. د کرکېچ ډلې څېړنې ښيي چې د خپلو مشرانو له خوا

---

[56] د بېلګې په توګه، حکومت-پلوی قومندان عزیزالله کاروان د راپورونو پر اساس له خپل سرسخت سیال، طالب قومندان ملا مسافر سره په پکتیکا ولایت کې چای څښلی. د کرکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م. د دغې دوستانه مخامخېدنې کچه هغه وخت په ډاګه شوه چې د اوربند له ختمېدو وروسته کاروان د وسله والو له خوا ووژل شو. " Special Police commander assassinated in Kabul" (د ځانګړو پولیسو قومندان په کابل کې ووژل شو)، طلوع نیوز، ۲۸ جون ۲۰۱۸م.

[57] له افغان چارواکو سره د کرکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م. د افغانستان د سولې او بیاپیوستون پروګرام (Afghanistan Peace and Reintegration Program) له طالبانو سره د پخلاینې تازنی مهمه پړاویزه هڅه وه. په وروستۍ ارزونې کې یې راغلي وو: "د افغانستان د سولې او بیاپیوستون پروګرام په طراحۍ کې موجوده غټه ستونزه دا شخړه ایزه فرضیه وه چې د سولې د تړون په نه شتون کې به د بیاپیوستون پروګرام ممکن وي. Seamus Cleary او نور، "Afghanistan Peace and Reintegration Programme: Final evaluation report" (د افغانستان د سولې او بیاپیوستون پروګرام د وروستۍ ارزونې راپور) ، جولای ۲۰۱۶م.

د شنه څراغ له تر لاسه کولو پرته به، چې هغه به بیا د یوه پراخ هواري په سیاق کې وي، د طالبانو اکثریت پلي جنګیالي او قومندانان، ان هغه چې د اوربند د غځوني هیله یې لرله، جګړه پرې نه ږدي[58]. دا واقعیت چې د طالبانو بریدونه د جون په ۱۷مه، دقیقاً په همامغه وخت چې د مشرتابه له خوا یې د اوربند د پای له پاره ټاکلی شوی وو، بېرته پیل شول، دا د دوی هغه وړتیا ښیي چې د هیواد په اکثریت برخو کې خپلو ټولیو ته پر ځای کېدونکي اوامر صادر کړي[59].

دغه اوربند د دې پخلی هم وکړ چې جګړه اساساً فکري نه ده. د دواړو لوریو مشران، او په حقیقت کې د ټولنې وګړي، په دې اړه خورا مختلف نظرونه لري چې افغانستان باید څنګه اداره کړی شي. مګر دغو لمانځنو وښوده چې په بالقوه توګه ممکنه ده چې جنګیالي یوه بل ته د خپلو افغانانو او هغو مسلمانانو په توګه درناوی ولري چې یو خپلواک او نه وېشل کېدونکی هیواد غواړي.

وروستی درس کېدی شي د اړوندو غاړو له هغو تصادفي غبرګونونو راواېستل شي چې دوی د اوربند د پای ته رسېدنې په اړه وښودل. داسي ښکاري چې هیڅوک یا هیڅ لوری په دې اړه نه پوهېږ چې له دې وروسته به څه کیږي. په ځانګړې توګه په طالبانو کې ښکاري چې ډېر وسله وال د دغه اوربند په ترڅ کې خوښ شوي او له خپلو مخکېنیو دښمنانو سره په داسي توګه غاړه غړی شوي وي چې دوی یې هیله نه لرله. که د سولې یو باوري بهیر پیل شي، ورته غبرګونونه به حیرانوونکي وي. په حقیقت کې، ان د طالبانو د فکر هغه اړخونه چې اکثراً نه بدلیدونکي ګڼل کیږي، کېدی شي له دغسي بهیر څخه اغېزمن شي.

58 له طالب جنګیالیو او قومندانانو سره د کړکېچ ډلې مرکې، ۲۰۱۸-۲۰۱۷م.

59 په ځینو ولایتونو کې له اوربند وړاندې شدت حالت د طالبانو د بریدونو ورګرځېدنه ورو وه. د یوه اټکل له مخې د ۲۰۱۸م کال جون میاشتې کې د ۲۰۱۷م کال جون میاشتې په پرتله نږدې ٪۷۰ تاوتریخوالی کم وو. له لویدیزو شنونکو سره د کړکېچ ډلې مرکې، جولای ۲۰۱۸م.

VI. د سولې د خبرو پیلونه

په افغانستان کې د سولې پر وړاندې ځواکمن لاملونه عمل کوي. طالبان له ۲۰۰۱م راوروسته د بل هر وخت په پرتله پر ډېرې ځمکې واک لري یا یې پر سر سیالي لري او زیات بریدونه تر سره کوي چې دا کار پر حکومت بې ساري فشار واردوي. را روانې ټاکنې چې د اکتوبر میاشتې له پاره په پام کې نیول شوي او امکان لري چې شخړه ایزې به وي، دغه تحریک ته د جوړجاړي له پاره لږ دلایل په لاس ورکوي. دواړه لوري پر یوه بل په ژوره توګه بې باوره دي. زور-واکي ټول په جګړه ایز اقتصاد کې اخته دي[60]. نړیوال او سیمه ایز سیاست له ۲۰۰۱م کال وروسته هر بل وخت په پرتله ډېر پېچلی دی، ځکه چې له روسیې، ایران او پاکستان سره د امریکا اړیکې خرابیږي او د خلیج هیوادونو تر مینځ خصومت مخ-پورته روان دی.

مګر سره له دې هم یاد اوربند یو مثال رامینځ ته کړ. اوربند د دواړو لوریو پر دغې وړتیا باور پیاوړی کړ چې خصومتونه ودروي. همداراز یې د جنګیالیو په ګډون له جګړې ستړو افغانانو ته د هغه حالت یو ځرک ور ښکاره کړ چې د دغې شخړې پای یې ممکن رامینځ ته کړي. فعالان، ځینې لوړپوړي حکومتي چارواکي او ان طالب-پلوې کړی په راروانې غتې رُخصتی، لوی اختر، کې چې د اګست په ۲۱مه پیلیږي، د اوربند د تکرار غوښتنه کوي[61]. که بل اوربند کیږي او که نه، د جون میاشتې اوربند باید ټولې غاړې دې ته اړباسي چې د جګړې د پای ته رسولو هڅو کې بیا تازه ساه پوه کړي.

ولسمشر غني د بین الأفغاني خبرو د پر مخ وړلو له پاره یو زړور لرلید وړاندیز کړی. هغه ویلي چې له طالبانو سره بې له قیده او شرطه هر چیرې چې د دوی خوښه وي، خبرې کوي[62]. افغان حکومت هم له متحده ایالاتو، سعودي عربستان او متحده عرب اماراتو سره په دې هدف خبرې پیل کړي چې د سولې په راتلونکو خبرو کې د خلیج هیوادونه دخیل کړي[63]. که څه هم چې د غني عامه وړاندیزونو کې په څرګند ډول هغه مسائل نه دي راغلي چې طالبان یې ډېر مهم بولي لکه د بهرنیو ځواکونو موجودیت او د سیاسي نظام بیاځلي تشکل، لویدیز او افغان چارواکي اوس په پټه وایي چې په خبرو اترو کې دغه مسائل هم د بحث برخه کېدی شي[64]. اصلاً د امریکا د بهرنیو چارو وزیر، مایک پمپیو، د جون د ۱۶مې اعلامیې کې

[60] د سیګار یوه راپور موندلې چې د نشه یي توکو سوداګري له مخ-پر-ودې شخړې سره په موازې توګه پراخه شوې او د حکومتي چارواکو، قاچاق وړونکو او وسله والو مخالفینو تر مینځ د ائتلافونو رامینځ ته کېدو لامل شوې. " "Counternarcotics: Lessons from the U.S. Experience in Afghanistan (له نشه یي توکو سره مبارزه: په افغانستان کې د امریکایي تجربې درسونه)، سیګار، جون ۲۰۱۸م.

[61] له لوړپوړو چارواکو او د سولې له فعالانو سره د کرکېچ ډلې مرکې، کابل، جون، جولای ۲۰۱۸م.

[62] اشرف غني: "زه له طالبانو سره هر چېرته خبرو ته تیار یم". نیویارک ټایمز، ۲۷ جون ۲۰۱۸م.

[63] د یوه لوړپوړي افغان چارواکي په وینا "د حکومت د سولې هڅې په درې مسیرونو پر مخ ځي: لومړی، د پاکستان مسیر چې افغانستان، پاکستان، متحده ایالات او طالبان پکې شامل دي؛ دوهم، له طالبانو سره په ملي او محلي کچه دوه اړخیزې خبرې، که څه هم چې تر دې مهاله د طالبانو له خوا باوري مرکچي نه شته؛ او دریم، سیمه ایز یا د اسلامي نړۍ مسیر چې متحده عربي امارات، سعودي عربستان او متحده ایالات پکې شامل دي چې د طالب مرکچیانو/کورنیو د رالیږدونې په برخې کې مرسته کولی او د ښکېلو غاړو تر مینځ د بې باورۍ فضا له مینځه وړلی شي". د کرکېچ ډلې مرکه، کابل، ۱۶ جولای ۲۰۱۸م.

[64] له افغان او لویدیزو چارواکو سره د کرکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م.

د غني د سولې د خبرو له وړاندیز سره ملاتړ وښود او ویې ویل چې په دې خبرو کې به "د اړتیا له مخې د نړیوالو لوبغاړو او ځواکونو د نقش په اړه بحث" هم شامل وي[65].

دغه ګامونه د پام-وړ بدلون ځرګندوی دي او خورا رغنده ګامونه دي. څه شی چې دغه ګامونه نه شي کوی، هغه له هغه څه تېرېدل دي چې له ډېر وخت راهیسي یو غټ خنډ وو: یعني له یوه لوري د طالبانو دا هوډ چې له امریکا سره به خبرې کوي او له دې څخه انکار چې له افغان حکومت سره خبرو ته ننوځي؛ او، له بل لوري، د واشنګټن له لوري د دې ضمني ردونه چې ګواکي واشنګټن د شخړې برخه دی. طالب مشرانو سږ کال د حکومت له خوا د خبرو اترو وړاندیز په ښکاره نه دی رد کړی، مګر دوی د لومړي ګام په توګه له واشنګټن سره د دوه-اړخیزو خبرو پر غوښتنې ټینګار کوي[66].

وروستی ښه یې چې هر ډول وي، د سولې یو هدفمند بهیر به تقریباً خامخا دې ته اړ وي چې امریکا رامخکې شي او دغه بنده کوڅه پرانیزي. واشنګټن ته به کېدی شي د دې اړتیا وي چې له طالب مشرتابه سره د اړیکو یو رسمي خط پرانیزي، ان که حکومت او نورو ځواکمنو افغان لوریو ته د دې ډاډ هم ورکوي چې د افغان حکومت اقتدار یا خپلواکۍ ته به زیان نه اړوي یا به خپل ځواکونه یو په یو نه باسي او مرستې به ناڅاپي نه بندوي.

او د دغسې خبرو مثال هم شته. د امریکایي چارواکو او طالب استازو تر مینځ د پردې تر شا خبرې په دوحې کې د دغه تحریک په دفتر کې په ۲۰۱۳م کال کې د بارک اوباما په دوره کې پیل شوې. دغو خبرو یو څه نتیجه هم ورکړه، په ځانګړې توګه چې د ۲۰۱۴م کال په مۍ میاشتې کې، باو برګډال، د طالبانو له خوا برمته شوی امریکایي سرتېری، له ګوانتنامو څخه د پنځو طالب مشرانو د خوشې کولو په بدل کې خوشې شو، له کوم چې ښکاري چې د دوحې ډلې د تحریک د مشرتابه په استاځیتوب خبرې کړې او د هغوی په استازیتوب یې ځینې تېرېدنې هم کړې[67]. مګر هغه خبرې د سولې په یوه پراخ بهیر بدلې نه شوې او دلیل یې هم د خبرو اترو د طبیعت او بنې په اړه بنسټیز اختلافونه وو[68]. په ۲۰۱۶م کال کې په دوحې کې د متحده ایالاتو او افغان چارواکو او طالب استاځو تر مینځ یو لړ درې-اړخیزې ناستې وشوې،

[65] Mike Pompeo، “On President Ghani's offer to extend the ceasefire and open negotiations” (د اوربند د غځونې او د خبرو اترو د پیلولو اړوند د ولسمشر غني د وړاندیز په اړه)، U.S. Department of State، ۱۶ جون ۲۰۱۸م. د International Contact Group وروستنۍ ناستې کې هم دا یاده شوه چې: "په خبرو اترو کې به د اړتیا له مخې د نړیوالو لوبغاړو او ځواکونو د رتلونکي نقش په ګډون د ټولو اختلافي موضوع ګانو په اړه بحث شامل وي"، summary، International Contact Group، باکو، ۲۸ جون ۲۰۱۸م.

[66] له طالب مشرانو سره د کړکېچ ډلې مرکې، ۲۰۱۸-۲۰۱۷م.

[67] برګډال د حقاني ډلې له خوا نیول شوی وو چې کله د طالبانو تر ټولو سخت-دریځه ډله هم ګڼل کیږي. د دوحې دفتر دغه وړتیا چې امریکایي بندي یې را خوشې کړ، یاد دفتر نور هم مهم کړ. د بېلګې په توګه وګورئ: Coll، Directorate S (ایس ریاست نومي کتاب)، ۵۲۸م مخ.

[68] مخکیني ولسمشر حامد کرزي ټینګار کاوو چې د امریکا او طالبانو تر مینځ خبرې باید یوازې هغه وخت پر مخ لاړې شي چې طالبان له افغان حکومت سره خبرو اترو ته ژمنتیا وښیي. طالبانو دا شرط په ۲۰۱۲م کال کې رد کړ. Barnett Rubin، (An open letter to the Taliban / طالبانو ته پرانستی لیک)، The New Yorker، ۲۷ فبروري ۲۰۱۸م.

مګر تر ډېره بریده د همدغه دلیل له کبله له پرمختګ کولو وړاندې بندې شوې[69]. د راپورونو له مخې په بېلابېلو کچو غیررسمي اړیکې رواني دي، مګر نه په منظم ډول او نه د جګړې د ختمونې په موخه[70].

دې ته په کتو، له طالب استاځو سره مخامخ خبرو کولو ته د واشنګټن څرګند رضایت چې د نیویارک ټایمز د ۲۰۱۸م د جولای په ۱۶مې خپرې شوې یوې لیکنې راخیستی وو او د کړکېچ ډلې خپلې څېړنې یې هم پخلی کړی، د مخکې تګ له پاره یو اړین او د هرکلي وړ ګام دی[71]. د سولې د یوه پراخ بهیر پر لور د حرکت د غوره فُرصت د برابرولو له پاره باید متحده ایالات یو واقعي صلاحیت لرونکی استاځی وګوماري چې رسمي خبرې وکړي ولو که سپړنیزې خبرې (د نبض معلومونې په موخه خبرې) وي. دا نظر له څو میاشتو راهیسې د هغو امریکایي چارواکو له خوا ښکته پورته کېده چې په اند یې باید د دغه استاځي دنده د کابل، طالبانو او سیمه ایزو حکومتونو تر مینځ تګ راتګ وي[72].

هغه استاځی، چې سپینه ماڼۍ یې باید په ډاګیز ډول معرفي کړي چې په استاځیتوب یې خبرې کوي، باید لومړی له طالبانو سره د هغو ستونزو په اړه وغږېږي چې له طالبانو سره د متحده ایالاتو د جګړې اساس جوړوي[73]. د متحده ایالاتو له اړخه به اساسي ستونزه د طالبانو تر واک لاندې سیمو څخه د بهرنیو وسله والو له خوا د خوندي پټن-ځایونو په توګه ګټه اخیستنه؛ او د طالبانو له خوا به، د امریکا او د هغې د متحدینو بهرنیو ځواکونو موجودیت وي. په بل عبارت، متحده ایالات به د پوځیانو اېستلو موضوع د خبرو پر مېز ږدي. د بهرنیو چارو وزیر، پمپیو، په ګډون د لوړپوړو امریکایي چارواکو څرګندونې ښیي چې دغسې کار له امکانه لرې نه دی. برسېره پر دې، په پراویز ډول پوځي وتنه تر ډېره په خپله د ولسمشر ډونالډ ټرمپ له طبیعت سره هم برابره ده[74].

---

[69] Greg Jaffe او Missy Ryan، A Dubai shopping trip and a missed chance to capture the head of the Taliban (د دوبۍ د سودا چکر او د طالبانو د مشر د نیولو له لاسه وتی فُرصت)، واشنګټن پوسټ، ۲۴ مارچ ۲۰۱۸م. د امریکایي بې پیلوټه هغه برید چې د طالبانو مخکېنی مشر پکې ووژل شو، هم دغه خبرې شا ته وغورځولې. طاهر خان، ملا منصور نږدې وو چې د سولې خبرو ته ننوځي چې ووژل شو، Express Tribune، ۱۱ جولای ۲۰۱۶م.

[70] له امریکایي چارواکو سره د کړکېچ ډلې مرکې، ۲۰۱۷ او ۲۰۱۸م.

[71] وګورئ: مجیب مشعل او ایریک شمیت، "White House orders direct Taliban talks to jump-start Afghan negotiations" (سپینې ماڼۍ د افغان خبرو اترو د پیلولو له پاره له طالبانو سره د مخامخ خبرو امر وکړ)، نیویارک ټایمز، ۱۵ جولای، ۲۰۱۸م. د دغې لیکنې له مخې چې د ګڼ شمېر لوړپوړو امریکایي چارواکو په حواله لیکل شوې، "د ټرمپ اداري خپلو لوړپوړو دیپلوماتانو ته ویلي چې له طالبانو سره مخامخ خبرې وکړي... دا کار په دې هیله شوی چې د ۱۷-کلنې جګړې د پای ته رسونې په پار په قوت سره خبرې اترې پیل شي". په کابل کې افغان او لویدیزو چارواکو کړکېچ ډلې ته د دغې کیسې د څه برخو پخلی وکړ، مګر ویې ویل چې افغان حکومت، نه د واشنګټن چارواکو، د امریکا او طالبانو د مخامخ خبرو دا فکر مطرح کړی. له افغان او لویدیزو چارواکو سره د کړکېچ ډلې مرکې، ۱۶ جولای، ۲۰۱۸م.

[72] له امریکایي چارواکو سره د کړکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م.

[73] یو مخکېنی امریکایي دیپلومات چې له طالبانو سره پخوانیو خبرو اترو کې دخیل وو، له اوباما سره په ۲۰۱۱-۲۰۱۲ کلونو کې د افغانستان او پاکستان له پاره د امریکا د ځانګړي استاځي، مارک ګروسمېن، انځورونو ته په اشارې سره وایي چې دا طالب مشرانو ته ډاګیز پیغام دی چې ګروسمېن له ولسمشر سره مستقیمې اړیکې لرلې او د هغه په استاځیتوب یې خبرې کولې. له پخواني امریکایي چارواکي سره د کړکېچ ډلې مرکه، جولای ۲۰۱۸م.

[74] ټرمپ ویلي چې د هغه خپل زړه دا وو چې ووځي. "Remarks by President Trump on the strategy in Afghanistan and South Asia" (د افغانستان او جنوبي اسیا اړوندې تګلارې په اړه د ولسمشر ټرمپ څرګندونې)، سپینه ماڼۍ، ۲۱ اګست ۲۰۱۷م. د راپورونو له مخې ټرمپ په وروستیو میاشتو کې د متحده ایالاتو د رارواني بین الاداري بیاکتنې په درشل کې د افغانستان پر وضعیت د بې وسۍ نښې له ځانه ښودلې. ادریس علي او

د افغان حکومت او داخلي متحدینو د مشروع اندېښنو د لرې کولو له پاره باید متحده ایالات طالبانو او افغان ولس ته دا پیغام ورسوي چې د ځواکونو د اېستلو په اړه هر ډول تفاهم یوازې د طالبانو او حکومت تر مینځ د تړون د یوې برخې په توګه، یا د دغسې تړون له کولو وروسته کېدی شي. په هر صورت، تر څو چې جګړه وي، تر هغه به د بهرنیو وسله والو له پاره خوندي پټن-ځایونه او فُرصتونه هم موجود وي.

د اړیکو اصلي مسؤول، یا د طالبانو په خپل عبارت، د دوی د خبرو "یوازېنی چېنل"، د دوی د دوحې دفتر دی[75]. افغان او امریکایي چارواکي کله دا اندېښنه څرګندوي چې یاد دفتر له لوړپوړي طالب مشرتابه سره کافي تماس نه رامینځ ته کوي. مګر د طالبانو خپلې مراتبو سلسلې نه په څنګ تېرېدنه به تېروتنه وي، او په بالقوه توګه به د هغوی شک نور هم زیات کړي او دوی به د خبرو پر وړاندې نور هم مقاوم کړي. ځکه نو، د اوس له پاره باید متحده ایالات د دوحې دفتر له لارې کار وکړي، مګر دا چې له بلې لارې مخکې تګ اشاره په خپله د طالب مشرتابه له خوا ورکړل شي.

طالبان هم باید په خپل وار په دوحې کې خپل استاځي ته د دې واک ورکړي چې واقعي او اساسي خبرې وکړي. کېدی شي تحریک ته به د دې اړتیا وي چې له امریکا سره د دوه-اړخیزو خبرو په بدل کې باید دوی له افغان حکومت سره خبرو کولو ته هم غاړه کېږدي. له حکومت سره خبرو کولو څخه ډډه کول به د وسله والو مخالفینو د مشرتابه له خوا له اوربند څخه اخیستل شویو دغو مهمو درسونو ته د بې پامۍ په معنئ وي چې د هغو افغان ځواکونو واک د کابل په لاس کې دی چې له دوی سره جنګیږي؛ او دا چې متحده ایالاتو او نورو نړیوالو ځواکونو هم د غني د اوربند امر تعمیل کړ.

طالبانو ته به په کار وي چې دا ومني، ولو که په ضمني توګه وي، چې د امریکایي ځواکونو د وتلو د مهالوېش په اړه هر ډول هوکړه به د سولې د یوه پراخ تړون سره تړلې او یا پرې مشروطه وي. په دغسې تړون کې به ممکن لږ تر لږه په ملي او محلي کچه د واک-شریکونې د ترتیب، د امنیتي سکتور د اصلاح او د افغانستان د اساسي قانون د بیالیکنې د بهیر په اړه موافقه شامله وي. د توافق په صورت کې به بنایي له امکان نه لرې نه وي چې طالبان د امریکایي ځواکونو د پاتې شونو موجودیت، یا لږ تر لږه د طالبانو د بالقوه جلا شویو ډلو او داعش په ګډون له تړون سره مخالفو وسله والو د مهارولو په برخې کې امریکایي مرستې ته غاړه کېږدي[76]. په پټه طالب مشران وایي چې کېدی شي دوی به هم د انتقالي مودې په ترڅ کې بهرني ملاتړ ته اړتیا ولري چې له اقتصادي او سیاسي پلوه د هیواد د باثباته کولو په برخې کې مرسته وکړي[77].

د امریکا او طالبانو ابتدایي خبرې چې واشنګټن پکې د راتلونکې امریکایي نظامي وتنې موضوع د خبرو پر مېز ږدي، د ټولو رنځونو دوا نه شي ثابتېدی. طالبان کېدی شي په لومړي سر کې له افغان حکومت سره خبرې کول رد کړي او یوازې له امریکا یا په حکومت-پلوو کړیو کې مخالفو افغان ډلو سره د خبرو کولو پر خپلې هیلې ودریږي. د دې خطر هم شته چې د متحده ایالاتو له خوا اقدام به په دواړو لوریو کې ویرانکاري دې ته وهڅوي چې پام-جلبوونکي بریدونه، لاریونونه یا نور داسې کارونه وکړي چې خبرې اترې په ټپه ودروي.

جانتن لنډی، "After discouraging year, U.S. officials expect review of Afghan strategy " (له زړه ماتوونکي کال وروسته، امریکایي چارواکي د افغانستان د تګلارې د بیاکتنې هیله لري)، رویټرز، ۱۰ جولای ۲۰۱۸م.

75 هبة الله اخونزاده، "د کوچني اختر په مناسبت د مبارکۍ پیغام"، الامارة، ۱۲ جون ۲۰۱۸م.

76 د طالبانو له غړو سره د کرکېچ ډلې مرکې، جنوري-جون ۲۰۱۸م.

77 پورتنۍ سرچینه.

سره له دې هم د امریکا او طالبانو مخامخ خبرې له دغه بندې-کوڅې حالت څخه د وتلو غوره هیله ورکوي. د دې تر څنګ، دغسې خبرې، ان که طالبان په لومړي سر کې بین الأفغاني خبرې رد هم کړي، ګټه کوي. د امریکا له خوا د وسله والو مخالفینو له مشرانو سره د خبرو د رسمي مجرا پرانستنه او د خبرو پر مېز د امریکایي پوځیانو د وتلو موضوع کېښودنه کولی شي د طالبانو په داخل کې د هغو کسانو لاس پیاوړی کړي چې سولې ته ډېر متمایل دي. دا د سرسختو د هغو ادعاوو ځواب ویلی شي چې وایي دوی له هغه سرسخت بهرني دُښمن سره جنګیږي چې د افغانستان د همېشني اشغال په نیت راغلی. که څه هم چې د امریکا له خوا د پوځونو باسلو اعلان ته به ځینې وسله وال مخالفین د دې د نښې په توګه وګوري چې امریکا ستړې شوې او په دې توګه به یې د جنګ د ادامې له پاره دلیل وګڼي، د واشنګټن له خوا داسې روښانتیا به چې د دوی د ځواکونو تګ به پر یوه پراخ هواري مشروط وي، دغسې انګېرنې کابو کولی شي.

د واشنګټن د وتلو د نیت په اړه سیمه ایزو ځواکمنو هیوادونو ته ډاډ ورکول به هم ګټور وي. که څه هم چې ډېر د امریکا له ناڅاپي تګه وېره لري، هیڅوک یې هم دایمي شتون نه غواړي. د دې روښانول به چې د امریکایي ځواکونو وتل د خبرو د موضوع برخه ده، د ګاونډیانو یو هغه دلیل له مینځه ویسي چې پر اساس یې د امریکا د پاتې کېدنې د مخنیوي په هیله د وسله والو مخالفینو ملاتړ کوي. بالآخره، د دې اشاره ورکول به چې د امریکایي عسکرو موجویت تر نامحدود وخته نه دی، کېدی شي هغه طالب-ضد ډلې هم د یوه داسې راتلونکي په اړه فکر کولو ته وهڅوي چې په هغې کې له وسله والو مخالفینو سره د واک شریکول شامل وي. برسېره پر دې به د امریکا له پاره د یوه باصلاحیته استاځي ټاکلو او د دې په ډاګه کولو قیمت هم کم وي چې په نهایت کې د امریکایي عسکرو وتل د خبرو اترو د موضوع برخه ده. د وسله والو مخالفینو پر ضد به د افغان حکومت او امریکایانو عملیات هم په موازي ډول روان وي، که څه هم چې د خبرو اترو پرمختګ ته په کتلو عیارېدی شي.

کېدی شي چې په دغه سیاق کې ټول لوري باور-جوړوونکي ګامونه واخلي. په دې کې، د بېلګې په توګه، نور اوربندونه یا د بندیانو خوشې کول یا د اساسي خدمتونو تر سره کولو ته اجازه ورکول راتلی شي. د طالبانو له خوا د نیول شویو افغان سرتېرو د خوشې کولو په بدل کې، د بېلګې په توګه، حکومت کولی شي د ډېرو مخالفو بندیانو په خوشې کولو فکر وکړي؛ طالبان یې نو بیا باید د نورو نیولو شویو د خوشې کولو په بڼه ورغبرګه کړي. د وسله والو مخالفینو مشران کېدی شي له حکومت او هغو مرستندویه ادارو سره د همکارۍ په اړه ډېر شفاف شي چې د دوی تر واک لاندې کلیوالي سیمو کې روغتیایي خدمتونه او ښوونیزې برنامې پر مخ وړي، او حکومت کولی شي چې په رسمي توګه هغه ورځنۍ خبرې اترې حمایه کړي چې مخکې له مخکې د طالبانو، افغان چارواکو او غیردولتي مرستندویه کارکوونکو تر مینځ په دغسې ځایونو کې تر سره شوي (په دغسې ګام کې دا هم شاملېدی شي چې هېڅ لوری هم له خپلې واک لاندې سیمې څخه تېر نه شي، مګر دغه ګامونه واخیستل شي)[78].

---

[78] مرستندویان کېدی شي د طالبانو تر واک لاندې سیمو کې پر خپلو پروګرامونو ایښي محدودیتونه سست کړي. په کلیوالي سیمو کې د مرستو وړاندې کولو له پاره اکثره له طالبانو سره خبرو ته اړتیا پیښیږي، مګر دغسې خبرې ځکه راز پاتې کیږي چې مرستندویان د وسله والو مخالفینو د واک پر پراختیا اقرار کولو کې زړه نازړه وي. د بېلګې په توګه وګورئ: Ashley Jackson، Life under the Taliban shadow government "" (ژوند د طالبانو د موازي حکومت په سیوري کې)، ۲۸م مخ: "که څه هم چې ښوونځي او کلینیکونه کولی شي د باور په جوړولو او ان په پای کې د سولې د خبرو پر لور لارې پرانستلو کې ګټور نقش ولوبوي، که طالبان د بشري مرستو او پرمختیایي مسائلو په اړه خبرو ته چمتو هم وي، مرستندویان، ملګري ملتونه او غیردولتي مؤسسې له هغوی سره خبرو ته له دې اندېښنې

د افغان حکومت او طالبانو تر مینځ خبرې اترې باید طبعاً پر دغو ګامونو مشروطې نه وي. مګر اختریز اوربند د داسې تدابیرو له پاره فُرصت پنځولی شي چې د دواړو غاړو تر مینځ د همکارۍ د فضا لامل شي.

دواړه لوري باید پر خپلو څرګندونو هم یو څه بیاکتنه وکړي. طالبان باید په زور د حکومت د راپرځولو خبره مهار کړي؛ حکومت باید وسله والو مخالفینو ته د پاشلو ترهګریزو ډلو خطاب کول محدود کړي. متحده ایالات کېدی شي په ښکاره د هغو رغنده، ولو کوچنیو، ګامونو ستاینه وکړي چې د طالبانو له خوا اخیستل کیږي. د جون په ۱۶مه د بهرنیو چارو وزیر پمپیو اعلامیه په سم لوري یو ګام وو: "که افغانان یو ځای لمونځ کولی شي، د هغوی مشران یو ځای خبرې کولی او خپل اختلافات هوارولی شي"[79].

زړه نازړه پاتې دي چې هسې نه په دې سره دوی طالبانو ته 'مشروعیت ورکړي' یا له قانوني او مالي مجازات سره مخ شي".

[79] Mike Pompeo، "On President Ghani's offer to extend the ceasefire and open negotiations" (د اوربند د غځونې او د خبرو اترو د پیلولو اړوند د ولسمشر غني د وړاندیز په اړه)، U.S. Department of State، ۱۶ جون ۲۰۱۸م. د جون اوربند ان کېدی شي له دې نه زړورو ګامونو له پاره هم لاره خلاصه کړې وي. دا له امکان نه لرې نه ده چې طالبان، د بېلګې په توګه د هوایي بریدونو د بندولو، په بدل کې پر لویو ښارونو بریدونو بندولو ته غاړه کیږي، که څه هم چې هېڅ لوري هم په دغه نظر کې جدي لېوالتیا نه ده ښودلې. له طالب او افغان چارواکو سره د کړکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م.

VII. پایله

له هغو غټو خنډونو سره، سره چې په افغانستان کې د سولې پر وړاندې موجود دي، د جګړې غاړې په تېرې یوې نیمې لسیزې کې هدفمندو خبرو ته نږدې شوي. په ۲۰۰۱م کال کې متحده ایالاتو طالبان هغه وخت له افغان سیاسي نظام څخه بهر کړل چې په بُن کانفرانس کې یې د هغې بنسټونه کېښودل[80]. پر له پسې راغلو امریکایي چارواکو دا دریځ نرم کړی دی، داسې چې پیل یې له دې تخفیف نه وکړ چې پخواني طالبان، که تسلیم شي، له محاکمه کولو خوندي کېدی شي، بیا یې په څه شرطونو له هغوی سره د خبرو وړاندیز وکړ چې یو شرط یې دا هم وو چې طالبان باید د بې وسلې کېدلو ژمنه وکړي او اساسي قانون ومني[81]. ولسمشر اوباما پر شرطونو د ټینګار پر ځای له خبرو نه د تر لاسه کېدونکو منلو وړ نتیجو لوري ته خبره بدله کړه، مګر د اکثره امریکایي څواکونو د باسلو له پاره د نېټې له ټاکلو سره، سره یې دې ته هېڅ چمتووالی و نه ښود چې اصلاً له طالبانو سره د وتلو په اړه خبرې وکړي[82]. د ۲۰۱۸م کال له جون راهیسې د امریکایي او افغاني چارواکو څرګندوني او د جولای د نیمایي رسنیز راپورونه ښیي چې کېدی شي د ولسمشر ټرمپ اداره به دې ته چمتو وي چې له دغه تحفظ نه تېره شي او له وسله والو مخالفینو سره یوه رسمي مجرا هم پرانیزي[83].

د افغانستان د حکومت په دریځ کې هم بدلون راغلی. مخکیني ولسمشر حامد کرزي اکثراً د امریکا او طالبانو د مخامخ خبرو مخه ډب کوله[84]. ولسمشر غني په لومړي سر کې دا جګړه د افغانستان او پاکستان تر مینځ دوه-اړخیزه ستونزه وبلله، او کله چې له اسلام آباد سره د هغه د پخلاینې لومړنۍ هڅې بې ګټې شوې، د هغه د اداري غړو د سولې بهیر خوشې کړ. په ۲۰۱۷م کال کې یادو چارواکو دا جګړه د هغو وسله والو پر وړاندې یوه نسلي هڅه وبلله چې دومره افراطیان دي چې هیڅکله به سوله و نه کړي او دومره وېشل شوي چې مشرتابه یې د تاوتریخوالي د ختموني ژمنه نه شي کولی[85]. د دغه دریځ پایله نه ختمېدونکي وینه تویېدنه وه، او ځکه نو غني دا سم کار وکړ چې د ۲۰۱۸م کال په لومړیو کې یې د بې قیده او شرطه خبرو وړاندیزونو او یواړخیز اوربند په کولو سره متبادله لاره خپله کړه.

د طالبانو له خوا د اوربند منل کېدل، که څه هم یوازې د درې ورځو له پاره، د وسله والو مخالفینو د ناڅرګند مشرتابه په داخل کې پر تغیراتو او د دغه تحریک په عادي منسوبینو کې د پخلاینې د پلویانو د یوې ډلې په موجودیت دلالت کوي. په دې څېړني کې یاد شوي د-صحني-تر-شا تفکر په اړه فکر کول به په مخکېنیو کلونو کې ستونزمن وو. مګر سره له دې د طالبانو د لومړیو کرښو هغو قوماندانانو په مینځ کې سولې ته دغه بې ساري لېوالتیا چې پخوا د خپلو مشرانو په پرتله هم سخت-دریځه ګڼل کېدل، هم حیرانوونکې وه. د طالبانو د ننه ځیني ان دا فکر هم کوي چې د سولې راتلونکی ټرون به کېدی شي د

[80] John Bew او نور، "Talking to the Taliban: Hope over History?" (له طالبانو سره خبرې: تاریخي هیله؟)، International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence، ۲۰۱۳م، ۶م مخ.

[81] په افغانستان کې د امریکا پخواني سفیر زلمي خلیلزاد په ۲۰۰۴م کې اعلان وکړ چې متحده ایالات یوازې له "غیر جنایتکارو" طالبانو سره پخلاینه مني او که دوی تاوتریخوالی وغندي، نو نه به نیول کیږي. پورتنی سرچینه، ۲۳م مخ.

[82] کول، ایس ریاست، ۴۷۱م مخ.

[83] پمپیو، پاسنی سرچینه؛ International Contact Group، پاسنی سرچینه.

[84] Felix Kuehn، ""Taliban History of War and Peace in Afghanistan" (په افغانستان کې د طالبانو د جنګ او سولې تاریخ)، Accord، ۲۷م ټوک، جون ۲۰۱۸م.

[85] له افغان او لویدیزو چارواکو سره د کرکېچ ډلې مرکې، ۲۰۱۸م.

امنيتي ډګر په ګډون د افغانستان پر اوسنيو ادارو ډېر کار هم و نه لري، که څه هم چې پام-وړ اصلاحات او په امنيتي ځواکونو کې د وسله والو طالبانو ځای په ځای کول به پکې وي[86].

که ټولې غاړې د سولې په اړه واقعي خبرو ته نږدې شوې وي، په مخ کې يې يو لوی ډنډ لا هم شته. د امريکا او طالبانو مخامخ خبرې به کېدی شي دستي دا نتيجه ور نه کړي چې وسله وال مخالفين له افغان حکومت سره، چې دوی يې له ډېرې مودې راهيسې د بهرنيو ځواکونو د ګوډاګي په توګه انځوروي، خبرې کول ومني. ډېر وسله وال مخالفين لا هم باور لري چې دوی کولی شي دغه جګړه يوازې له امريکا سره په خبرو کولو پای ته ورسوي؛ او له دغسې فکر سره مبارزه کول به کېدی شي وخت-نيوونکي وي[87].

د دې تر څنګ، ان که بين الافغاني خبرې هم پيل شي، د افغان وسله والو ډلو او په ټوله کې د ولس تر مينځ به د واک او امکاناتو د شريکولو او يوه نوي سياسي نظام په اړه توافق رامينځ ته کول فوق العاده ستونزمن وي. په داسې وخت کې به له ځان سره د ګاونډيانو او نورو اړوندو ځواکمنو هيوادونو بوول هم يو شمېر نور خنډونه را ولاړ کړي ځکه چې د هغوی په خپل مينځ کې هم حاد اختلافات شته او د ځينو دغو هيوادونو او امريکا تر مينځ هم. په واقعيت کې دا څرګنده نه ده چې آيا دغسې تړون به د يوه بل بُن-ډوله کانفرانس په ترڅ کې رامينځ ته شي، که، پر ځای به يې نورو پړاويزو مخکې تلونکو ګامونو اخيستلو ته اړتيا وي. متخصصينو په دې نږدې وختونو کې د دغسې پړاويز بهير سپارښتنه کړې[88]. طبعاً دواړه حکومت-پلوه او حکومت-ضد لوري به اړ وي چې د هغه چا په اړه دقيق فکر وکړي چې په خبرو اترو کې د دوی په استازيتوب غږيږي. د دواړو لوريو له خوا به د پراخه استازيتوب اړتيا وي، چې هغه سرسختې ډلې هم پکې شاملې وي چې کېدی شي په بل صورت کې د ويرانکارو نقش ولوبوي.

سره له دې هم د دستي ساعت ننګونه د سولې بهير ته ننوتل دي. د امريکا له خوا له وسله والو مخالفينو سره د رسمي، ولو سپړنيزو خبرو، اقدام او وړانديز د دغه کار له پاره تر ټولو غوره لاره ده. د اختريز اوربند په پايله کې رامينځ ته شوې د خوښيو فوق العاده صحنې د دغه کار له پاره يو مناسب فُرصت دی.

کابل/بروکسل، ۱۹ جولای ۲۰۱۸م

[86] د کړکېچ ډلې کتنې او مرکې، جون ۲۰۱۸م.

[87] له طالب چارواکو سره د کړکېچ ډلې مرکې، جون ۲۰۱۸م.

[88] Anna Larson او Alexander Ramsbotham، ""Progressive peace for Afghanistan"" (د افغانستان له پاره تدريجي سوله)، Accord، ۲۷م ټوک، جون ۲۰۱۸م.

Appendix A: Map of Afghanistan

Appendix B: About the International Crisis Group

The International Crisis Group (Crisis Group) is an independent, non-profit, non-governmental organisation, with some 120 staff members on five continents, working through field-based analysis and high-level advocacy to prevent and resolve deadly conflict.

Crisis Group's approach is grounded in field research. Teams of political analysts are located within or close by countries or regions at risk of outbreak, escalation or recurrence of violent conflict. Based on information and assessments from the field, it produces analytical reports containing practical recommendations targeted at key international, regional and national decision-takers. Crisis Group also publishes *CrisisWatch*, a monthly early-warning bulletin, providing a succinct regular update on the state of play in up to 70 situations of conflict or potential conflict around the world.

Crisis Group's reports are distributed widely by email and made available simultaneously on its website, www.crisisgroup.org. Crisis Group works closely with governments and those who influence them, including the media, to highlight its crisis analyses and to generate support for its policy prescriptions.

The Crisis Group Board of Trustees – which includes prominent figures from the fields of politics, diplomacy, business and the media – is directly involved in helping to bring the reports and recommendations to the attention of senior policymakers around the world. Crisis Group is chaired by former UN Deputy Secretary-General and Administrator of the United Nations Development Programme (UNDP), Lord (Mark) Malloch-Brown.

Crisis Group's President & CEO, Robert Malley, took up the post on 1 January 2018. Malley was formerly Crisis Group's Middle East and North Africa Program Director and most recently was a Special Assistant to former U.S. President Barack Obama as well as Senior Adviser to the President for the Counter-ISIL Campaign, and White House Coordinator for the Middle East, North Africa and the Gulf region. Previously, he served as President Bill Clinton's Special Assistant for Israeli-Palestinian Affairs.

Crisis Group's international headquarters is in Brussels, and the organisation has offices in seven other locations: Bogotá, Dakar, Istanbul, Nairobi, London, New York, and Washington, DC. It has presences in the following locations: Abuja, Algiers, Bangkok, Beirut, Caracas, Gaza City, Guatemala City, Hong Kong, Jerusalem, Johannesburg, Juba, Mexico City, New Delhi, Rabat, Tbilisi, Toronto, Tripoli, Tunis, and Yangon.

Crisis Group receives financial support from a wide range of governments, foundations, and private sources. Currently Crisis Group holds relationships with the following governmental departments and agencies: Australian Department of Foreign Affairs and Trade, Austrian Development Agency, Danish Ministry of Foreign Affairs, Dutch Ministry of Foreign Affairs, European Union Instrument contributing to Stability and Peace, European Commission, Directorate General for Neighbourhood Enlargement Negotiations, Finnish Ministry for Foreign Affairs, French Development Agency, French Ministry of Europe and Foreign Affairs, Irish Aid, Japan International Cooperation Agency, Principality of Liechtenstein, Luxembourg Ministry of Foreign Affairs, New Zealand Ministry of Foreign Affairs and Trade, Norwegian Ministry of Foreign Affairs, Swedish Ministry of Foreign Affairs, and the Swiss Federal Department of Foreign Affairs.

Crisis Group also holds relationships with the following foundations: Carnegie Corporation of New York, Heinrich Böll Stiftung, Henry Luce Foundation, John D. and Catherine T. MacArthur Foundation, Konrad Adenauer Stiftung, Korea Foundation, Oak Foundation, Omidyar Network Fund, Open Society Foundations, Ploughshares Fund, Robert Bosch Stiftung, Rockefeller Brothers Fund, and Wellspring Philanthropic Fund.

July 2018

Appendix C: Reports and Briefings on Asia since 2015

Special Reports

Exploiting Disorder: al-Qaeda and the Islamic State, Special Report N°1, 14 March 2016 (also available in Arabic and French).

Seizing the Moment: From Early Warning to Early Action, Special Report N°2, 22 June 2016.

Counter-terrorism Pitfalls: What the U.S. Fight against ISIS and al-Qaeda Should Avoid, Special Report N°3, 22 March 2017.

North East Asia

Stirring up the South China Sea (III): A Fleeting Opportunity for Calm, Asia Report N°267, 7 May 2015 (also available in Chinese).

North Korea: Beyond the Six-Party Talks, Asia Report N°269, 16 June 2015.

Stirring up the South China Sea (IV): Oil in Troubled Waters, Asia Report N°275, 26 January 2016 (also available in Chinese).

East China Sea: Preventing Clashes from Becoming Crises, Asia Report N°280, 30 June 2016.

China's Foreign Policy Experiment in South Sudan, Asia Report N°288, 10 July 2017 (also available in Chinese).

The Korean Peninsula Crisis (I): In the Line of Fire and Fury, Asia Report N°293, 23 January 2018 (also available in Chinese).

The Korean Peninsula Crisis (II): From Fire and Fury to Freeze-for-Freeze, Asia Report N°294, 23 January 2018 (also available in Chinese).

South Asia

Mapping Bangladesh's Political Crisis, Asia Report N°264, 9 February 2015.

Women, Violence and Conflict in Pakistan, Asia Report N°265, 8 April 2015.

The Future of the Afghan Local Police, Asia Report N°268, 4 June 2015.

Revisiting Counter-terrorism Strategies in Pakistan: Opportunities and Pitfalls, Asia Report N°271, 22 July 2015.

Sri Lanka Between Elections, Asia Report N°272, 12 August 2015.

Winning the War on Polio in Pakistan, Asia Report N°273, 23 October 2015.

Nepal's Divisive New Constitution: An Existential Crisis, Asia Report N°276, 4 April 2016.

Political Conflict, Extremism and Criminal Justice in Bangladesh, Asia Report N°277, 11 April 2016.

Sri Lanka: Jumpstarting the Reform Process, Asia Report N°278, 18 May 2016.

Pakistan's Jihadist Heartland: Southern Punjab, Asia Report N°279, 30 May 2016.

Pakistan: Stoking the Fire in Karachi, Asia Report N°284, 15 February 2017.

Afghanistan: The Future of the National Unity Government, Asia Report N°285, 10 April 2017.

Sri Lanka's Transition to Nowhere, Asia Report N°286, 16 May 2017.

Sri Lanka's Conflict-Affected Women: Dealing with the Legacy of War, Asia Report N°289, 28 July 2017.

Countering Jihadist Militancy in Bangladesh, Asia Report N°295, 28 February 2018.

China-Pakistan Economic Corridor: Opportunities and Risks, Asia Report N°297, 29 June 2018.

South East Asia

Myanmar's Electoral Landscape, Asia Report N°266, 28 April 2015 (also available in Burmese).

Southern Thailand: Dialogue in Doubt, Asia Report N°270, 8 July 2015.

Myanmar's Peace Process: A Nationwide Ceasefire Remains Elusive, Asia Briefing N°146, 16 September 2015 (also available in Burmese).

The Myanmar Elections: Results and Implications, Asia Briefing N°147, 9 December 2015 (also available in Burmese).

Thailand's Lengthening Roadmap to Elections, Asia Report N°274, 10 December 2015.

The Philippines: Renewing Prospects for Peace in Mindanao, Asia Report N°281, 6 July 2016.

Myanmar's New Government: Finding Its Feet?, Asia Report N°282, 29 July 2016 (also available in Burmese).

Southern Thailand's Peace Dialogue: No Traction, Asia Briefing N°148, 21 September 2016.

Myanmar's Peace Process: Getting to a Political Dialogue, Asia Briefing N°149, 19 October 2016 (also available in Burmese).

Myanmar: A New Muslim Insurgency in Rakhine State, Asia Report N°283, 15 December 2016 (also available in Burmese).

Building Critical Mass for Peace in Myanmar, Asia Report N°287, 29 June 2017 (also available in Burmese).

Buddhism and State Power in Myanmar, Asia Report N°290, 5 September 2017 (also available in Burmese).

Jihadism in Southern Thailand: A Phantom Menace, Asia Report N°291, 8 November 2017 (also available in Thai and Malay).

Myanmar's Rohingya Crisis Enters a Dangerous New Phase, Asia Report N°292, 7 December 2017 (also available in Burmese).

The Long Haul Ahead for Myanmar's Rohingya Refugee Crisis, Asia Report N°296, 16 May 2018 (also available in Burmese).

Appendix D: International Crisis Group Board of Trustees

CHAIR

Lord (Mark) Malloch-Brown
Former UN Deputy Secretary-General and Administrator of the United Nations Development Programme

PRESIDENT & CEO

Robert Malley
Former White House Coordinator for the Middle East, North Africa and the Gulf region

OTHER TRUSTEES

Fola Adeola
Founder and Chairman, FATE Foundation

Hushang Ansary
Chairman, Parman Capital Group LLC; Former Iranian Ambassador to the U.S. and Minister of Finance and Economic Affairs

Carl Bildt
Former Prime Minister and Foreign Minister of Sweden

Emma Bonino
Former Foreign Minister of Italy and European Commissioner for Humanitarian Aid

Cheryl Carolus
Former South African High Commissioner to the UK and Secretary General of the African National Congress (ANC)

Maria Livanos Cattaui
Former Secretary General of the International Chamber of Commerce

Wesley Clark
Former NATO Supreme Allied Commander

Nathalie Delapalme
Executive Director and Board Member at the Mo Ibrahim Foundation

Alexander Downer
Former Minister of Foreign Affairs and High Commissioner to the United Kingdom of Australia

Sigmar Gabriel
Former Minister of Foreign Affairs and Vice Chancellor of Germany

Robert Fadel
Former Member of Parliament in Lebanon; Owner and Board Member of the ABC Group

Frank Giustra
President & CEO, Fiore Group

Hu Shuli
Editor-in-chief of Caixin Media; Professor at Sun Yat-sen University

Mo Ibrahim
Founder and Chair, Mo Ibrahim Foundation; Founder, Celtel International

Ellen Johnson Sirleaf
Former President of Liberia

Yoriko Kawaguchi
Former Foreign Minister of Japan; former Environment Minister

Wadah Khanfar
Co-Founder, Al Sharq Forum; former Director General, Al Jazeera Network

Nasser al-Kidwa
Chairman of the Yasser Arafat Foundation; Former UN Deputy Mediator on Syria

Andrey Kortunov
Director General of the Russian International Affairs Council

Ivan Krastev
Chairman of the Centre for Liberal Strategies (Sofia); Founding Board Member of European Council on Foreign Relations

Ramtame Lamamra
Former Minister of Foreign Affairs of Algeria; Former Commissioner for Peace and Security, African Union

Tzipi Livni
Former Foreign Minister and Vice Prime Minister of Israel

Helge Lund
Former Chief Executive BG Group (UK) and Statoil (Norway)

Shivshankar Menon
Former Foreign Secretary of India; former National Security Adviser

Naz Modirzadeh
Director of the Harvard Law School Program on International Law and Armed Conflict

Saad Mohseni
Chairman and CEO of MOBY Group

Marty Natalegawa
Former Minister of Foreign Affairs of Indonesia, Permanent Representative to the UN, and Ambassador to the UK

Ayo Obe
Chair of the Board of the Gorée Institute (Senegal); Legal Practitioner (Nigeria)

Thomas R. Pickering
Former U.S. Under Secretary of State and Ambassador to the UN, Russia, India, Israel, Jordan, El Salvador and Nigeria

Ahmed Rashid
Author and Foreign Policy Journalist, Pakistan

Wendy Sherman
Former U.S. Under Secretary of State for Political Affairs and Lead Negotiator for the Iran Nuclear Deal

Alexander Soros
Deputy Chair of the Global Board, Open Society Foundations

George Soros
Founder, Open Society Foundations and Chair, Soros Fund Management

Pär Stenbäck
Former Minister of Foreign Affairs and of Education, Finland; Chairman of the European Cultural Parliament

Jonas Gahr Støre
Leader of the Labour Party and Labour Party Parliamentary Group; former Foreign Minister of Norway

Jake Sullivan
Former Director of Policy Planning at the U.S. Department of State, Deputy Assistant to President Obama, and National Security Advisor to Vice President Biden

Lawrence H. Summers
Former Director of the U.S. National Economic Council and Secretary of the U.S. Treasury; President Emeritus of Harvard University

Helle Thorning-Schmidt
CEO of Save the Children International; former Prime Minister of Denmark

Wang Jisi
Member, Foreign Policy Advisory Committee of the Chinese Foreign Ministry; President, Institute of International and Strategic Studies, Peking University

PRESIDENT'S COUNCIL

A distinguished group of individual and corporate donors providing essential support and expertise to Crisis Group.

CORPORATE

BP
Shearman & Sterling LLP
Statoil (U.K.) Ltd.
White & Case LLP

INDIVIDUAL

(5) Anonymous
Scott Bessent
David Brown & Erika Franke
Herman De Bode
Stephen Robert
Luděk Sekyra
Alexander Soros
Ian R. Taylor

INTERNATIONAL ADVISORY COUNCIL

Individual and corporate supporters who play a key role in Crisis Group's efforts to prevent deadly conflict.

CORPORATE

Anonymous
APCO Worldwide Inc.
Atlas Copco AB
Chevron
Edelman UK
Eni
HSBC Holdings Plc
MetLife
Noble Energy
RBC Capital Markets
Shell

INDIVIDUAL

(3) Anonymous
Mark Bergman
Stanley Bergman & Edward Bergman
David & Katherine Bradley
Eric Christiansen
Sam Englebardt
The Edelman Family Foundation
Seth & Jane Ginns
Ronald Glickman
David Harding
Geoffrey R. Hoguet & Ana Luisa Ponti
Geoffrey Hsu
David Jannetti
Faisel Khan
Cleopatra Kitti
Michael & Jackie Lambert
Samantha Lasry
Leslie Lishon
Malcolm Hewitt Wiener Foundation
The New York Community Trust – Lise Strickler & Mark Gallogly Charitable Fund
The Nommontu Foundation
Brian Paes-Braga
Kerry Propper
Duco Sickinghe
Nina K. Solarz
Clayton E. Swisher
Enzo Viscusi

AMBASSADOR COUNCIL

Rising stars from diverse fields who contribute their talents and expertise to support Crisis Group's mission.

Amy Benziger
Tripp Callan
Kivanc Cubukcu
Matthew Devlin
Victoria Ergolavou
Noa Gafni
Christina Bache
Lynda Hammes
Jason Hesse
Dalí ten Hove
Lindsay Iversen
Azim Jamal
Arohi Jain
Christopher Louney
Matthew Magenheim
Madison Malloch-Brown
Megan McGill
Hamesh Mehta
Tara Opalinski
Perfecto Sanchez
Nidhi Sinha
Chloe Squires
Leeanne Su
Bobbi Thomason
AJ Twombly
Dillon Twombly
Annie Verderosa
Zachary Watling
Grant Webster

SENIOR ADVISERS

Former Board Members who maintain an association with Crisis Group, and whose advice and support are called on (to the extent consistent with any other office they may be holding at the time).

Martti Ahtisaari
Chairman Emeritus

George Mitchell
Chairman Emeritus

Gareth Evans
President Emeritus

Kenneth Adelman
Adnan Abu-Odeh
HRH Prince Turki al-Faisal
Óscar Arias
Ersin Arıoğlu
Richard Armitage
Diego Arria
Zainab Bangura
Shlomo Ben-Ami
Christoph Bertram
Alan Blinken
Lakhdar Brahimi
Kim Campbell
Jorge Castañeda
Naresh Chandra
Eugene Chien
Joaquim Alberto Chissano
Victor Chu
Mong Joon Chung
Pat Cox
Gianfranco Dell'Alba
Jacques Delors
Alain Destexhe
Mou-Shih Ding
Uffe Ellemann-Jensen
Gernot Erler
Marika Fahlén
Stanley Fischer
Carla Hills
Swanee Hunt
Aleksander Kwasniewski
Todung Mulya Lubis
Allan J. MacEachen
Graça Machel
Jessica T. Mathews
Barbara McDougall
Matthew McHugh
Miklós Németh
Christine Ockrent
Timothy Ong
Olara Otunnu
Lord (Christopher) Patten
Victor Pinchuk
Surin Pitsuwan
Fidel V. Ramos